

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL SANGLAUDOS FONDO PROJEKTO NR. 2005/LT/16/C/PT/001 „LIETUVOS GELEŽINKELIŲ RADIJO RYŠIO SISTEMOS MODERNIZAVIMAS ĮDIEGIANT GSM-R“

2013 m. gegužės 20 d. Nr. FA-P-70-6-57
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-10-11 pavedimą Nr. P-70-6

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Tomas Musteikis (grupės vadovas)

Inga Bagdonavičė

Laura Stankūnė (iki 2013-01-21)

Audite dalyvavę asmenys

Arūnas Dulkys – 8-ojo audito departamento direktorius (nuo 2013-03-04)

Sigita Rojutė – 8-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja (nuo 2013-03-04)

Aurimas Miškinis – 8-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotojas (nuo 2013-03-04)

Raminta Malinauskaitė – 8-ojo audito departamento patarėja (nuo 2013-03-04)

Emilija Jasaitienė – 8-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė (nuo 2013-03-04)

Arūnas Siniauskas – 8-ojo audito departamento vyriausiasis valstybinis auditorius (nuo 2013-03-04)

Lina Talmontė – 8-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė (nuo 2013-03-04)

Vilija Stirbienė – 7-ojo audito departamento direktorius (iki 2013-03-01)

Jolita Gnėdikienė – 7-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja (iki 2013-01-31)

Dovilė Mekionytė – 7-ojo audito departamento patarėja (nuo 2012-11-13)

Auditas pradėtas 2012-10-15

Auditas baigtas 2013-05-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti

Valstybės kontrolės interneto puslapyje

adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	5
Audito apimtis ir metodai	7
1. Sanglaudos fondo projektus administruojančios institucijos	7
2. Bendroji informacija apie audituojamą projektą	7
3. Reikšmingumas ir patikimumas	9
4. Audito metodai	10
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	15
5. Pažeidimai	15
6. Patikrinimai	15
7. Viešieji pirkimai	15
8. Išlaidų tinkamumas	16
9. Audito seka	20
10. Viešinimas	24
11. Audituojamo projekto galutinė ataskaita	24
12. Audituojamo projekto galutinė išlaidų ataskaita ir mokėjimo paraiška	30
13. Klaidų vertinimas	30
Priedai	32

SANTRAUKA

Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. IX-1667 Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei pavesta atlikti baigiamąją audito deklaraciją dėl Sanglaudos fondo projektų rengiančios institucijos funkcijas pagal Europos Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1386/2002.

Audito subjektas – Lietuvos Respublikos finansų ministerija (vadovaujančioji institucija), audito procedūros atliktos: Finansų ministerijoje (mokėjimo institucijoje), Susisiekimo ministerijoje (tarpinėje ir atrankinius patikrinimus atliekančioje institucijoje), Transporto investicijų direkcijoje (įgyvendinančiojoje institucijoje), AB „Lietuvos geležinkeliai“ (pas galutinį paramos gavėją).

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais, Finansinio audito vadovu, Tarptautiniais audito standartais ir 2005 m. balandžio 15 d. Europos Komisijos rekomendacijomis „Dėl projektų užbaigimo deklaracijų pagal Reglamento (EB) Nr. 1164/94 12 straipsnio 1 dalies f punktą ir Reglamento (EB) Nr. 1386/2002 13 straipsnį ir III priedą“, 2008 m. balandžio 23 d. Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų 2000–2006 m. uždarymo gairėmis.

Auditas suplanuotas ir atliktas siekiant pakankamai įsitikinti, kad projekto išlaidų ataskaitoje ir galutinio mokėjimo paraiškoje Bendrijos pagalbos likučiu gauti nėra esminių klaidingų pareiškimų, ypač dėl projekto vykdymo pagal Europos Komisijos sprendimo sąlygas ir nustatytus tikslus. Atliekant auditą surinkti visi reikalingi paklausimai siekiant užtikrinti, kad išlaidų ataskaitos yra teisingos, pagrindinės operacijos yra teisėtos ir tvarkingai atliktos, o projektas įgyvendintas laikantis Europos Komisijos sprendimo skirti paramą sąlygų ir projekto tikslų.

Audituojamam projektui Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimą“ parama iš Europos Sąjungos sanglaudos fondo buvo patvirtinta 2005 m. gruodžio 15 d. Komisijos sprendimu Nr. K(2005)5711, kuris buvo keistas du kartus: 2010 m. balandžio 28 d. Nr. K(2010)2921 ir 2011 m. balandžio 20 d. Nr. K(2011)2971.

Atliekant auditą peržiūrėta valdymo ir kontrolės sistema, įvertinta projekto galutinio mokėjimo paraiška ir galutinė ataskaita. Nustatyta 1 370 242,75 EUR netinkamų finansuoti išlaidų, tai sudaro 2,3 proc. deklaruotų Europos Komisijai tinkamų finansuoti išlaidų. Audito ataskaitoje pateikti didelės svarbos pastebėjimai:

- 921 487,26 EUR išlaidos, patirtos įsigyjant atsarginių dalių komplektus, yra netinkamos finansuoti pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 23 straipsnio 1 dalį;
- 194 189,00 EUR išlaidos, susijusios su darbais, nebūtinais sutarčiai užbaigti, patirtos nesilaikant Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 5 straipsnio, yra netinkamos finansuoti;
- 121 908,80 EUR išlaidos, patirtos apmokant už darbus, kurie viršijo EK sprendime nurodytus rodiklius, mūsų nuomone, yra netinkamos finansuoti;

▪ Perkančioji organizacija – AB „Lietuvos geležinkeliai“ įgyvendindama sutartį Nr. D01/SP-636 papildomus darbus įsigijo nesilaikydama VPI [10] 6 straipsnyje numatytų procedūrų. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, finansinė pataisa yra 25 proc. papildomų darbų vertės – 116 335,97 EUR;

▪ 16 321,72 EUR išlaidos, susijusios su patalpų remonto darbais, patirtos nesilaikant Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 5 straipsnio 1 dalies, yra netinkamos finansuoti.

Audito ataskaitoje pateikti vidutinės svarbos pastebėjimai, susiję su neatitikimais dėl viešųjų pirkimų, audito sekos ir apskaitos sistemų, taip pat išlaidų tinkamumu ir projekto galutine ataskaita.

Audituojamo projekto galutinėje išlaidų ataskaitoje ir galutinio mokėjimo paraiškoje pateikta informacija visais reikšmingais atžvilgiais nėra teisinga, išlaidos yra padarytos ne pagal reglamentų, komisijos sprendimo reikalavimus ir projektui nustatytus tikslus, o paraiška Komisijai Bendrijos paramos likučiui gauti, atsižvelgiant į minėtas klaidas, atrodo, nėra pagrįsta.

Prie audito ataskaitos pridedama deklaracija baigus teikti paramą (valstybinio audito išvada) yra parengta pagal Europos Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 įgyvendinimo taisykles dėl Sanglaudos fondo paramos valdymo ir kontrolės sistemų bei finansinių koregavimų atlikimo tvarkos, III priede pateiktą formą.

Audito ataskaita ir deklaracija baigus teikti paramą (valstybinio audito išvada) pagrįsta iki 2013 m. gegužės 20 d. surinktais audito įrodymais.

Valdymo ir kontrolės sistemai tobulinti pateikta viena rekomendacija.

IŽANGA

Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Lietuvos Respublikoje gaunamos Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditus“ [1] Valstybės kontrolei pavesta atlikti baigiamąją audito deklaraciją dėl Sanglaudos fondo projektų rengiančios institucijos funkcijas pagal 2002 m. liepos 29 d. Europos Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1386/2002 [2], nustatantį išsamias Europos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 įgyvendinimo taisykles dėl Sanglaudos fondo paramos valdymo ir kontrolės sistemų bei finansinių koregavimų atlikimo tvarkos.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 1995 m. gegužės 30 d. įstatymą¹ Nr. I-907 [3], Valstybės kontrolė yra Seimui atskaitinga aukščiausiaji valstybinio audito institucija, nepriklausoma nuo mokėjimo, vadovaujančiosios, tarpinės ir įgyvendinančiosios institucijų.

Valstybės kontrolės 7-ojo audito departamento direktoriaus 2012 m. spalio 11 d. pavedimu Nr. P-70-6 atlikome Sanglaudos fondo projekto Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimas“ (toliau – Audituojamas projektas) baigiamąjį auditą, privalomą pagal Komisijos reglamente (EB) Nr. 1386/2002 [2] nustatytus reikalavimus dėl Bendrijos pagalbos likučio mokėjimo. Pagal šiuos reikalavimus prie Audituojamo projekto išlaidų ataskaitos ir galutinio mokėjimo paraiškos pridedama deklaracija baigus teikti paramą (toliau – Deklaracija), parengta pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] III priede pateiktą formą.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais [4], Valstybės kontrolės finansinio audito vadovu, Tarptautiniais audito standartais ir 2008 m. balandžio 23 d. Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų 2000–2006 m. uždarymo gairėmis COCOF 08/0022/02 (toliau – Uždarymo gairės COCOF 08/0022/02) [5]. Kaip numatyta Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 14 straipsnio 1 dalyje, Deklaracija parengta atsižvelgiant į valdymo ir kontrolės sistemų apžiūrą, atliktų patikrinimų išvadas ir į papildomą atrankinį operacijų patikrinimą, galutinę ataskaitą, parengtą pagal 1994 m. gegužės 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 [6] II priedo F straipsnio 4 dalį.

Auditas suplanuotas ir atliktas siekiant įsitikinti, kad išlaidų ataskaitoje ir galutinio mokėjimo paraiškoje Bendrijos pagalbos likučiu gauti nėra esminių klaidingų pareiškimų, ypač dėl projekto vykdymo pagal sprendimo sąlygas ir nustatytus tikslus. Atlikdami auditą surinkome visus reikalingus įrodymus, kurie galėtų patvirtinti, kad išlaidų ataskaitos yra teisingos, pagrindinės operacijos yra teisėtos ir tvarkingai atliktos, o projektas įgyvendintas laikantis sprendimo skirti paramą sąlygų ir projekto tikslų.

Teikti pastebėjimai suskirstyti į kategorijas pagal svarbą, kuri, mūsų įsitikinimu, turi būti jiems priskirta:

¹ Su vėlesniais pakeitimais.

▪ *Didelės svarbos pastebėjimai* – dalykai, susiję su Audituojamo projekto įgyvendinimu ir turį įtakos jo išlaidų ataskaitos ir galutinio mokėjimo paraiškos tikslumui ir teisingumui, į kuriuos aukščiausiojo lygio vadovaujančiosios institucijos (VI), mokėjimo institucijos (MI), tarpinės institucijos (TI), ir įgyvendinančiosios institucijos (II) vadovai turi nedelsdami atkreipti dėmesį ir imtis atitinkamų priemonių.

▪ *Vidutinės svarbos pastebėjimai* – dalykai, susiję su Sanglaudos fondo transporto sektoriaus projektus administruojančių institucijų vidaus kontrolės sistema, į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas šių institucijų atitinkamo lygio vadovų dėmesys.

▪ *Nedidelės svarbos pastebėjimai* – dalykai, kurie neprieštarauja Tarybos ir Komisijos reglamentams, Komisijos sprendimams [8, 9, 10] ir yra susiję su vidaus kontrolės nedideliais trūkumais, kuriuos reikia spręsti, siekiant užtikrinti visapusę atitiktį nacionaliniams teisės aktams.

Turėjome pareikšti nuomonę, ar Audituojamo projekto išlaidų ataskaitoje pateikta informacija visais svarbiais aspektais yra teisinga, išlaidos padarytos pagal reglamentus, sprendimo dėl Audituojamo projekto reikalavimus ir jo tikslus, o paraiška Komisijai dėl Bendrijos pagalbos likučio gavimo yra pagrįsta. Ši nuomonė reiškiamą atskirai pateikiamoje Deklaracijoje.

Audito ataskaita parengta remiantis mūsų atliktu darbu, kurį pradėjome 2012 m. spalio 15 d., gavę pavedimą atlikti Audituojamo projekto baigiamąjį auditą. Audito ataskaita ir Deklaracija pagrįsta iki 2013 m. gegužės 20 d. surinktais audito įrodymais.

Valdymo ir kontrolės sistemai tobulinti pateikta **viena** rekomendacija (žr. 5 priedą).

Ataskaitos 1 priede pateikiamas ataskaitoje vartojamų santrumpų sąrašas.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

1. Sanglaudos fondo projektus administruojančios institucijos

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, Sanglaudos fondo administravimui taikomi Europos Tarybos ir Europos Komisijos reglamentai. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1164/94 [6] valstybei, gaunančiai Sanglaudos fondo lėšas, nustatyti reikalavimai valdymo ir kontrolės sistemai.

Vykdydama reglamentą, Vyriausybė 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtino ES sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklės [7] (toliau – SF lėšų administravimo taisyklės), kuriose nustatė institucijų funkcijas ir teises. Šiuo metu visus Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamus transporto projektus administruojančios institucijos yra šios:

- LR finansų ministerija
  - vadovaujančioji institucija;
  - auditą koordinuojanti institucija;
  - mokėjimo institucija;
- LR susisiekimo ministerija
  - tarpinė institucija;
  - atrankinius patikrinimus atliekanti institucija;
- Transporto investicijų direkcija
  - įgyvendinančioji institucija;
- Europos Komisijos, vadovaujančiosios, mokėjimo, tarpinių ir įgyvendinančiųjų institucijų atstovai
  - priežiūros komitetas;
- AB „Lietuvos geležinkeliai“
  - galutinis paramos gavėjas.

2. Bendroji informacija apie audituojamą projektą

Sanglaudos fondo projektas Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimas įdiegiant GSM-R“ buvo patvirtintas 2005 m. gruodžio 15 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K(2005)5711 [8]. Šis sprendimas buvo keičiamas 2010 m. balandžio 28 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K(2010)2921 [9] ir 2011 m. balandžio 20 d. sprendimu Nr. K(2011)2971 [10]. Pagrindiniai Audituojamo projekto tikslai – užtikrinti ryšio sistemos atitiktį techniniams parametrų dėl sąveikos, užtikrinti ryšį tarp viso personalo, dirbančio su traukinių eismu, su skirtingais patikimumo lygiais, su naudotojų grupėmis, vietinę ir funkcinę informavimo sistemą, avarinius skambučius, taip užtikrinant eismo saugumą ir nelaimių prevenciją; sumažinti eismo įvykių riziką, kurių metu į aplinką gali pakliūti pavojingos medžiagos; paruošti techninius reikalavimus ERTMS ar kito tinkančio standarto eismo kontrolės sistemos diegimui; sumažinti radijo ryšio einamuosius kaštus.

Komisijos sprendime [8] ir Komisijos sprendimo pakeitime [9] numatyti Audituojamo projekto pagrindiniai priežiūros rodikliai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Numatomi pagrindiniai fiziniai rodikliai				
Rodiklio Nr.	Rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	Rodiklis	
			KS [8]	KS [9]
1.	Geležinkelio linijų padengimas GSM-R	km	1563,3	1563,3
2.	Įrengtų BTS skaičius	sk.	154	-
3.	Įrengtų lokomotyvų skaičius	sk.	385	385
4.	Fiksuotų terminalų įrengimas	sk.	281	281
5.	Centrinės įrangos įrengimas	sk.	1	2
Šaltinis – Komisijos sprendimai [8, 9]				

2 lentelėje pateikiama informacija apie Komisijos sprendimu [8] Audituojamam projektui patvirtintas išlaidas.

2 lentelė. Audituojamam projektui patvirtintos išlaidos		
Eil. Nr.	Patvirtinti rodikliai	EUR
1.	Audituojamo projekto išlaidos	74 205 000
1.1.	Tinkamos finansuoti projekto išlaidos, patvirtintos EK sprendimu	60 517 000
1.2.	Netinkamos finansuoti projekto išlaidos	13 688 000
2.	Tinkamos finansuoti Audituojamo projekto išlaidos	60 517 000
2.1.	Lietuvos valstybės paramos dydis nuo tinkamų finansuoti Audituojamo projekto išlaidų, 15 proc.	9 077 550
2.2.	Sanglaudos fondo paramos dydis nuo tinkamų finansuoti Audituojamo projekto išlaidų, 85 proc.	51 439 450
Šaltinis – Komisijos sprendimas [8]		

3 lentelė. Audituojamo projekto tinkamų finansuoti išlaidų laikotarpiai ir mokėjimo sumos				
1.	Lėšų tinkamumo laikotarpiai	KS [8]	KS [9]	KS [10]
1.1.	Lėšų tinkamumo pradžia	2005-08-16	2009-06-22 ²	2010-12-10
2.2.	Lėšų tinkamumo pabaiga	2010-06-30	2010-12-31	2011-12-31
2.	Darbų grafikas			
2.1.	Darbų pradžia	2006-07-01	2007-12-19	2007-12-19
2.2.	Darbų pabaiga	2009-06-30	2010-12-31	2011-12-31
3.	Bendra išankstinių ir tarpinių mokėjimų suma, proc.	Iki 80	-	Iki 90
Šaltinis – Komisijos sprendimai [8, 9, 10]				

Įgyvendinant Audituojamą projektą pasirašytos dvi rangos darbų ir dvi techninės priežiūros paslaugų sutartys. Informacija apie jas pateikiama 4 lentelėje.

² 2010-04-28 Europos Komisijos sprendimo Nr. K (2010)2921 1 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad papildomos centrinės įrangos įrengimo išlaidos tinkamos nuo 2009-06-22.

4 lentelė. Audituojamo projekto sutartys					
Eil. Nr.	Sutartis		Paslaugų tiekėjas	Sutarties pavadinimas	Sutarties suma be PVM, EUR
	Data	Numeris			
1.	2007-12-20	D01/SP-636	„Nortel GmbH ir Belam-Riga“, SIA (2010-04-28 „Nortel“ teisės ir pareigos perduotos „Kapsch CarrierCOM AG“)	Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimas įdiegiant GSM-R	50 489 999,97
2.	2010-06-10	D02/SP-255	„Kapsch CarrierCOM AG“ ir „Belam-Riga“, SIA	Antro GSM-R sistemos branduolio bei magistralinio duomenų perdavimo tinklo prieinamumo ir patikimumo didinimo priemonių įrengimas	8 189 000,00
3.	2008-03-07	TP01/SP-147	„SYSTRA S.A.“	Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimas įdiegiant GSM-R (<i>techninė priežiūra</i>)	2 293 302,00
4.	2010-08-16	TP02/SP-337	„SYSTRA S.A.“	Antro GSM-R sistemos branduolio bei magistralinio duomenų perdavimo tinklo prieinamumo ir patikimumo didinimo priemonių įrengimo rangos darbų techninės priežiūros	337 170,00
	Iš viso:				61 309 471,97
Šaltinis – SFMIS					

3. Reikšmingumas ir patikimumas

Auditas suplanuotas taip, kad atitiktų Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] reikalavimus ir būtų atliekamas pagal Valstybinio audito reikalavimus [4], Finansinio audito vadovą ir Tarptautinius audito standartus (TAS).

Audituojamo projekto baigiamojo audito reikšmingumą nustatėme remdamiesi LR finansų ministerijos 2012 m. balandžio 13 d. raštu Nr. (18.37.9-01)-6K-1203490 mums vertinti pateikta Audituojamo projekto išlaidų ataskaita ir galutinio mokėjimo paraiška. Taikytas reikšmingumo lygis – 2 proc. (59 266 780,62 EUR) visų EK deklaruotų Audituojamo projekto tinkamų finansuoti išlaidų. Atliekamo audito reikšmingumo suma – 1 185 335,61 EUR, tai didžiausia priimtina klaidų suma.

Pagal reikšmingumo lygį nustatoma, ar pastebėtos pavienės klaidos, praleisti ar netinkamai pateikti duomenys arba jų visuma rodo, kad EK teikiama Audituojamo projekto išlaidų ataskaita ir galutinio mokėjimo paraiška Bendrijos pagalbos likučiui gauti visais reikšmingais atžvilgiais teisingai nurodo padarytas išlaidas.

Auditą suplanavome ir atlikome taip, kad būtume 95 proc. tikri pareikšdami nuomonę dėl Audituojamo projekto išlaidų ataskaitos ir galutinio mokėjimo paraiškos Bendrijos pagalbos likučiui gauti teisingumo ir pagrįstumo. Patikimumo lygį pasiekėme:

- vertindami Sanglaudos fondo transporto projektus administruojančių institucijų valdymo ir kontrolės sistemą ir vykdomų kontrolės priemonių veikimą;

- atlikę detaliuosius testus.

Atlikdami auditą siekėme patikimumo lygio, atsižvelgę į šiuos dalykus:

- išsamią rizikos analizę, atliktą viso audito metu, kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, audito darbą sutelkiant didžiausios rizikos srityse;

- rašytinių procedūrų laikymosi patikrinimą (kontrolės testai), įskaitant patikrą vietoje;

- savarankiškas audito procedūras (detaliuosius testus);

- Sanglaudos fondo transporto projektus administruojančių institucijų patikrų vietoje / patikrinimų rezultatų peržiūrą;

- išorės auditorių ataskaitų peržiūrą;

- patirtį atliekant auditus Sanglaudos fondo transporto projektus administruojančiose institucijose.

4. Audito metodai

Atsižvelgdami į audito tikslus ir siekdami gauti pakankamų, patikimų ir tinkamų audito įrodymų, atlikome Valstybinio audito reikalavimuose [4] ir 500 TAS numatytas audito procedūras:

- įrašų ir dokumentų tikrinimą;

- ilgalaikio nematerialiojo turto tikrinimą;

- paklausimus (valstybinio auditoriaus paklausimu nusimanančių asmenų pateikta finansinio ir nefinansinio pobūdžio informacija);

- perskaičiavimą (dokumentų ir apskaitos įrašų aritmetinio tikslumo tikrinimą).

Audito tikslams atskleisti buvo parengtos trys audito programos:

1. valdymo ir kontrolės sistemos veikimui įvertinti;

2. Audituojamo projekto išlaidų ataskaitoje ir galutinio mokėjimo paraiškoje nurodytoms išlaidoms, pagrindinių operacijų atlikimui įvertinti;

3. Audituojamo projekto tikslų atskleidimui galutinėje ataskaitoje įvertinti.

Vienas audito tikslų – atlikti Audituojamo projekto valdymo ir kontrolės sistemos vertinimą, todėl atliekant auditą Sanglaudos fondo transporto projektus administruojančių institucijų vidaus kontrolės veikimui įvertinti skirtas atitinkamas dėmesys. Siekdami įsitikinti vidaus kontrolės procedūrų teoriniu buvimu ir pakankamu praktiniu veikimu, atlikdami audito procedūras vertinome tam tikrų

kontrolės grupių – veiklos kontrolės, patikrų vietoje / patikrinimų, apskaitos ir mokėjimų kontrolės – buvimą, praktinį veikimą, atlikimą laiku, taikymą visiems atvejams ir gebėjimą nustatyti ir taisyti klaidas.

Atlikdami auditą vertinome šias Sanglaudos fondo transporto projektus administruojančių institucijų taikomas kontrolės priemones:

- TID kontrolės priemonės, taikomas apmokėjimo sąskaitai (mokėjimo prašymui) vertinti;
- SM VAS priemonės, susijusias su patikromis vietoje / patikrinimais, viešaisiais pirkimais, mokėjimo procedūromis, apskaita ir kt.

Vidaus kontrolę testavome šiais audito metodais:

- kontrolės testais;
- patikromis vietoje / patikrinimais, ataskaitų peržiūra (kur tinkama);
- išorės audito ataskaitų peržiūra (kur tinkama).

Norėdami įsitikinti, ar Sanglaudos fondo transporto sektoriaus projektus administruojančiose institucijose sukurta valdymo ir kontrolės sistema atitinka Komisijos reglamente (EB) Nr. 1386/2002 [2] ir Komisijos sprendimuose [8, 9, 10] nustatytus reikalavimus, pagal valdymo ir kontrolės sistemos veikimui įvertinti parengtą audito programą vertinome:

- likutinę riziką, susijusią su valdymo ir kontrolės sistema;
- viešuosius pirkimus;
- Audituojamo projekto administracinį techninį valdymą ir įgyvendinimą tiek, kiek tai susiję su išlaidų tinkamumu;
- audito seką ir apskaitos sistemas (lėšų apskaitą ir mokėjimo procedūras);
- SM VAS atrankinius patikrinimus;
- Sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimo pažeidimus;
- informavimą ir viešinimą.

Vertinant viešuosius pirkimus buvo patikrinta darbų sutartis Nr. D01/SP-636 ir paslaugų sutartis Nr. TP01/SP-147. Atsižvelgdami į nustatytas rizikas tikrinome, ar viešųjų pirkimų procedūros atliktos vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu³ (toliau – VPĮ) Nr. I-1491 [11].

Atlikdami auditą susipažinome su Lietuvos teismų praktika.

Bendra patikrintų sutarčių suma 52 783 301,97 EUR, arba 86,1 proc. visų pasirašytų sutarčių verčių sumos. Atlikę viešųjų pirkimų sistemos patikrinimus pagal Rekomendacijas dėl finansinių pataisų, taikytinų iš struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo bendrai finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikyta viešojo pirkimo taisyklių, nustatymo COCOF 07/0037/03 [15], įvertinome finansinių pataisų taikymo tikslingumą.

Vertindami Audituojamo projekto administracinį techninį valdymą ir įgyvendinimą:

---

³ Su vėlesniais pakeitimais.

- peržiūrėjome SFMIS duomenų bazės Sanglaudos fondo modulyje esančią informaciją, susijusią su Audituojamu projektu;
- peržiūrėjome paslaugų sutartis, jų pakeitimus / papildymus;
- peržiūrėjome 2004 m. gruodžio 31 d. sutartį Nr. SK-649/4.2-7 „Dėl įgyvendinančiosios institucijos ir galutinio paramos gavėjo pareigų ir atsakomybės pasiskirstymo įgyvendinant projektus, kuriems skirta Sanglaudos fondo lėšų“, sudarytą tarp TID ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ [16] (toliau – Sutartis tarp TID ir GPG);
- teikėme paklausimus galutiniam paramos gavėjui, TID atsakingiems darbuotojams;
- testais patikrinome, ar:
  - ▶ faktiškai atlikti darbai atitinka Komisijos sprendimuose [8, 9, 10] patvirtintus Audituojamo projekto pagrindinius priežiūros rodiklius;
  - ▶ išlaidos visiems darbams, kurie numatyti Komisijos sprendimuose [8, 9, 10], patirtos išlaidų tinkamumo laikotarpiu.

Vertinant audito seką buvo tikrinama, ar ji yra pakankama pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] II skyriaus reikalavimus.

Vertindami, ar Audituojamo projekto apskaitos sistema yra tinkama, vertinome, ar:

- visas už paramos lėšas įsigytas turtas tinkamai nurodytas Galutinio paramos gavėjo apskaitoje;
- buvo vadovautasi ES sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų išmokėjimo rangovams (paslaugų teikėjams ar prekių tiekėjams) ir atsiskaitymo už išmokėtas ar planuojamas išmokėti lėšas taisyklėmis (toliau – Lėšų išmokėjimo rangovams taisyklės) [17].

Įvertinome Sanglaudos fondo projektus administruojančių institucijų atliktas patikras vietose / patikrinimų rezultatus ir jų įforminimą. Siekdami surinkti informaciją, susijusią su Audituojamo projekto administruojančių institucijų atliktomis patikromis vietose ir patikrinimais, išsiuntėme paklausimus:

- Susisiekimo ministerijos Vidaus audito skyriui, kad jis pateiktų Audituojamo projekto atrankinių patikrinimų (valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumo vertinimo ir išlaidų) ataskaitų sąrašą;
- VI, MI, kad pateiktų ataskaitas patikrinimų, atliktų pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 4 straipsnį;
- TID, kad pateiktų ataskaitas patikrų vietoje, atliktų pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 4 straipsnį.

Peržiūrėjome visas turimas Europos Komisijos ir Europos Audito Rūmų audito ataskaitas, siekdami nustatyti, galbūt jose yra pateikta informacija apie Audituojamą projektą.

Tikrindami Susisiekimo ministerijos Vidaus audito skyriaus atliktą darbą Audituojamo projekto atžvilgiu vertinome, ar:

▪ atrankiniai patikrinimai atliekami taip, kaip numato Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] IV skyriaus 9, 10 ir 11 straipsniai.

Taip pat pagal 610 TAS atlikome pasitikėjimo vidaus auditorių atliekamu darbu testą. Apsispręsta jų atliktu darbu nesinaudoti ir patiems atlikti papildomas audito procedūras.

Siekdami surinkti su Audituojamo projekto pažeidimais susijusią informaciją, išsiuntėme paklausimus:

▪ Finansų ministerijai⁴, kuri turėjo pateikti informaciją apie visus jai žinomus su Audituojamu projektu susijusius pažeidimų atvejus;

▪ Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai⁵ (toliau – FNTT), kuri turėjo informuoti, ar buvo atliekami tyrimai, susiję su Audituojamo projekto vykdymu.

Atlikome Sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimo pažeidimų vertinimą.

Vertindami Audituojamo projekto viešinimą tikrinome, ar informavimo ir viešinimo priemonės įgyvendintos pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 621/2004 [18] ir Informacijos apie ES sanglaudos fondo teikiamą paramą viešinimo taisyklės (toliau – Viešinimo taisyklės) [19].

Siekdami įsitikinti, kad Audituojamo projekto galutinė išlaidų ataskaita ir mokėjimo paraiška visais reikšmingais atžvilgiais teisingai atspindi padarytas išlaidas, parengėme Audituojamo projekto galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos audito programą.

Didžioji dalis įrodymų dėl audito patikimumo turi būti gauta atlikus detaliuosius testus, taigi atlikome pakankamos apimties savarankiškas procedūras.

Atsižvelgdami į tai, kad tarpinėse ir galutinėje išlaidų ataskaitose ir mokėjimo paraiškose EK tinkamos finansuoti išlaidos deklaruotos remiantis apmokėtomis sąskaitomis, siekdami tam tikrą Audituojamo projekto deklaraciją baigus teikti paramą rengiančiai institucijai iškeltų tikslų ir sprenddami atitinkamus uždavinius, atlikome šiuos pagrindinius darbus:

- kontrolės (atitikimo) testavimą ir apmokėjimo sąskaitų administravimo kontrolės testus;
- apmokėtų apmokėjimo sąskaitų detalųjį testavimą.

Vertindami išlaidų tinkamumą tikrinome, ar:

▪ išlaidos yra tinkamos finansuoti, kaip numato Komisijos reglamentas (EB) Nr. 16/2003, nustatantis specialias išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 gyvendinimo taisyklės dėl išlaidų priemonėms, kurias dalinai finansuoja Sanglaudos fondas, tinkamumo [20] (toliau – Komisijos reglamentas (EB) Nr. 16/2003);

Taigi atlikome kontrolės (atitikimo) ir detalųjį EK deklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų (apmokėjimo sąskaitų) testavimą ir patikrinome visą (100 proc.) (59 266 780,62 EUR) LR finansų

⁴ LR valstybės kontrolės raštai LR finansų ministerijai: 2012-05-04 Nr. S-(70-2626)-1002 „Dėl pažeidimų atvejų atskleidimo“.

⁵ LR valstybės kontrolės raštas Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos, 2012-05-04 Nr. S-(70-2626)-1001 „Dėl tyrimo atlikimo“.

ministerijos 2012 m. balandžio 13 d. raštu Nr. (18.37.9-01)-6K-1203490 vertinti pateiktoje galutinėje išlaidų ataskaitoje ir mokėjimo paraiškoje EK deklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų sumą.

Siekdami gauti papildomą užtikrinimą, kad darbai atlikti vadovaujantis Komisijos reglamente (EB) Nr. 16/2003 [20], Komisijos sprendimuose [8, 9, 10] nustatytais reikalavimais ir tikslais, atlikdami patikrą vietoje, patikrinome, ar buvo įrengtos bazinės stotys ir II GSM-R branduolys, tikrinome įrengtus budėtojo ryšių pultus.

Patikrą vietoje atlikome 2013 m. vasario 7 d. pas galutinį paramos gavėją. Apsilankėme Kauno, Vievio, Jonavos, Šilainių ir Kazlų Rūdos miestuose ir įsitikinome įrengtos įrangos buvimu.

Pagal Audituojamo projekto galutinei ataskaitai patikrinti parengtą audito programą vertinta galutinė ataskaita, ar:

- ji parengta pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 [6] II priedo F straipsnio 4 dalyje galutinei ataskaitai nurodytus reikalavimus;
- joje yra reikšmingų netikslumų, ypač dėl Audituojamo projekto įvykdymo, laikantis Komisijos sprendime [8] nustatytų tikslų;
- ji tinkamai pateikia Audituojamo projekto įgyvendinimą – Komisijos sprendimo [8] I priedo 6–7 dalyse numatytus tikslus;
- ji parengta taip, kaip numato Uždarymo gairės COCOF 08/0022/02 [5].

Audito rezultatai, gauti įvertinus vidaus kontrolę ir atlikus detaliuosius testus, pateikiami ataskaitos 5–13 skyriuose.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

5. Pažeidimai

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba 2012 m. spalio 19 d. raštu Nr. 25/3-3-8-22301 Valstybės kontrolę informavo, kad ikiteisminių tyrimų dėl Audituojamo projekto neatliko.

Įgyvendinant projektą buvo atliktas vienas pažeidimų tyrimas.

6. Patikrinimai

Informacija apie Sanglaudos fondo transporto sektoriaus projektus administruojančių institucijų atliktus Audituojamo projekto patikrinimus / patikras pateikta ataskaitos 3 priede.

7. Viešieji pirkimai

1. Didelės svarbos pastebėjimas

Viešųjų pirkimų įstatymo [10] (aktuali redakcija nuo 2004-07-27 iki 2006-01-31) 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad perkančioji organizacija užtikrina, kad atliekant pirkimo procedūras ir nustatant laimėtoją būtų laikomasi lygiateisiškumo, nediskriminavimo, skaidrumo principų, o 2 dalyje – pirkimų tikslas, vadovaujantis šio straipsnio 1 dalyje nustatytais pirkimų principais, sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią racionaliai naudojant tam skirtas lėšas įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) reikalingų prekių, paslaugų ar darbų.

Viešųjų pirkimų įstatymo [10] 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad pirkimas prasideda Viešųjų pirkimų tarnybai gavus perkančiosios organizacijos, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar telekomunikacijų srityje, pateiktą išankstinį skelbimą apie numatomą pirkimą, kuriuo jau kviečiama varžytis dėl pirkimo sutarties; kai pirkimas atliekamas neskelbiamų derybų arba supaprastintų neskelbiamų derybų būdu – pateikus kandidatui (kandidatams) kvietimą dalyvauti derybose.

Atliekant auditą nustatyta, kad vykdant statybos darbus dėl nenumatytų aplinkybių ir teikiant rangovo pasiūlymus buvo atlikti papildomi darbai, susiję su GSM-R centro patalpų ir BTS konteinerio vidaus įrangos ir medžiagų įsigijimu (4 pakeitimas), papildomų elektros tiekimo linijų įrengimu ir 72 geležinkelio stotyse ir stotelėse papildomų II ir III etapo objektų elektros tiekimo linijų įrengimu (6 ir 14 pakeitimas). Mūsų nuomone, papildomi darbai, nenumatyti sutarties Nr. D01/SP-636 pirkimo dokumentuose ir nebūtini sutarčiai užbaigti, buvo atlikti nesilaikant VPĮ [10] 6 straipsnyje numatytų procedūrų. Dėl šios priežasties taikytina Rekomendacijų dėl finansinių pataisų, taikytinų iš struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo bendrai finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikyta viešojo pirkimo taisyklių, nustatymo COCOF 07/0037/03 [10] 1 priedo 3 punkte

nurodyta 25 proc. finansinė pataisa, t. y. 116 335,97 EUR finansinė pataisa. Perkančioji organizacija – AB „Lietuvos geležinkeliai“ papildomus darbus įsigijo nesilaikydama VPI [10] 6 straipsnyje numatytų procedūrų.

Perkančioji organizacija – AB „Lietuvos geležinkeliai“ papildomus darbus įsigijo nesilaikydama VPI [10] 6 straipsnyje numatytų procedūrų.

Finansinė pataisa dėl sutarties Nr. D01/SP-636 nustatytų viešųjų pirkimų pažeidimų yra 116 335,97 EUR.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame. 2013-04-26 baigtas pažeidimo tyrimas Nr. LT/13/090/SF/01. Nustatyta netinkamų išlaidų suma 116 335,97 EUR.

8. Išlaidų tinkamumas

2. Didelės svarbos pastebėjimas

Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 5 straipsnyje „Realiosios išlaidos“ nurodoma, kad išlaidos turi būti padarytos atsižvelgiant į Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 8 straipsnio 2 dalies b punktą: pagrįstai reikalingos projekto eigai arba užbaigimui pagal sprendimo skirti paramą sąlygas ir projekto tikslus.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 23 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad išlaidos, skirtos pirkti ar statyti įrenginius ir įrangą, kurie turi būti įrengti ir sumontuoti projekte nuolatiniam naudojimui, yra tinkamos, jeigu įtrauktos į už įgyvendinimą atsakingos įstaigos ilgalaikio naudojimo įrangos aprašą ir pagal tipinę apskaitą yra laikomos kapitalo sąnaudomis.

Komisijos sprendimo [8] 2 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad iš Sanglaudos fondo skiriama parama finansuos Audituojamo projekto išlaidas, dėl kurių buvo prisiimti teisiškai privalomi įsipareigojimai Lietuvoje, ir paskirtos reikalingos lėšos. Šios išlaidos yra susijusios su šio sprendimo I priede aprašytais ir suplanuotais darbais. Komisijos sprendimo [8] I priede nurodyta, kad projektas apims viso LG infrastruktūros padengimą GSM-R sistema, kuri užtikrina balsinį radijo ryšį ir duomenų perdavimą.

Atliekant auditą nustatyta, kad:

1. Vykdam sutartis Nr. 2005/LT/16/C/PT/001-D01/SP-636 ir 2005/LT/16/C/PT/001-D02/SP-255 „Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimas įdiegiant GSM-R“ darbus, buvo įsigyta Komisijos sprendime nenumatyta ir projekte nuolatiniam naudojimui neįrengta ir nesumontuota įranga: įrangos remonto komplektai, diagnostikos ir priežiūros įrangos komplektai, matavimo, parametrų nustatymo ir matavimo įranga, SIM kortelės. Nesumontuotos įrangos vertė 773 516,87 EUR.

2. Vykdam sutarties Nr. 2005/LT/16/C/PT/001-D01/SP-636 darbus buvo įsigyti GSM-R rankiniai terminalai, 284 vnt. jų buvo nenaudojami; jų vertė 188 368,11 EUR.

12-ojo VAS „Ilgalaikis materialusis turtas“ 7 punkte nurodyta, kad „materialusis turtas turi būti priskiriamas ilgalaikiam turtui, jei jis atitinka visus šiuos požymius: įmonė ketina jį naudoti ilgiau nei vienerius metus, įmonė pagrįstai tikisi gauti iš turto ekonominės naudos būsimais laikotarpiais, įmonė gali patikimai nustatyti turto įsigijimo (pasigaminimo) savikainą, turto įsigijimo (pasigaminimo) savikaina yra ne mažesnė už minimalią ilgalaikio materialiojo turto vieneto savikainą, įmonės nusistatyta kiekvienai turto grupei, įmonei yra perduota su materialiuoju turtu susijusi rizika“.

Audito metu nustatyta, kad materialiajam ilgalaikiam turtui buvo priskirtos įrangos atsarginės dalys (įrangos remonto komplektai, SIM kortelės, GSM-R rankiniai terminalai).

921 487,26 EUR išlaidos, patirtos įsigyjant atsargines dalis ir pakaitinę įrangą, naudojamą GSM-R įrenginių darbingumui užtikrinti, yra netinkamos finansuoti pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 23 straipsnio 1 dalį.

GPG, AB „Lietuvos geležinkeliai“ nesilaikė 12-ojo Verslo apskaitos standarto 1.7 punkto reikalavimų, nes ilgalaikiam materialiajam turtui priskyrė atsargines dalis.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame. 2013-04-26 baigtas pažeidimo tyrimas Nr. LT/13/091/SF/01. Nustatyta netinkamų išlaidų suma 921 487,26 EUR.

3. Didelės svarbos pastebėjimas

Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 5 straipsnyje „Realiosios išlaidos“ nurodoma, kad išlaidos, į kurias reikia atsižvelgti mokant Bendrijos paramos lėšas, turi būti realiai padarytos per išlaidų tinkamumo laikotarpį, kuris nurodytas Komisijos sprendime, atsižvelgiant į Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 8 straipsnio 2 dalies b punkto nuostatas, ir turi būti tiesiogiai susijusios su projektu.

Atliekant auditą nustatyta, kad įgyvendinant darbų sutartį pagal darbų pakeitimo aktą Nr. 11 EK buvo deklaruoti darbai, kuriais buvo gerinamos įrangos savybės, nors sutartyje numatytos įrangos savybės buvo pakankamos projekto tikslams pasiekti (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Darbai nereikalingi, nebūtini sutarčiai užbaigti

Eil. Nr.	Pakeitimo Nr.	Darbų pavadinimas	Įrangos ir darbų vertė, EUR
1	2	3	4
4	11	BMC Help Desk ir instaliavimo/ integravimo /adaptavimo darbai	194 189,00
Šaltinis – AB „Lietuvos geležinkeliai“, Valstybės kontrolė			

194 189,00 EUR išlaidos, nereikalingos, nebūtinės sutarčiai užbaigti, t. y. patirtos nesilaikant Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 5 straipsnio, yra netinkamos finansuoti.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame. 2013-04-26 baigtas pažeidimo tyrimas Nr. LT/13/090/SF/01. Nustatyta netinkamų išlaidų suma 194 189,00 EUR.

4. Didelės svarbos pastebėjimas

Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 3 straipsnyje nurodoma, kad projekto įgyvendinimo stadija apima laikotarpį, būtiną įgyvendinimo etapams užbaigti, iki to momento, kai projektas pradeda visapusiškai funkcionuoti, o Komisijos sprendimu patvirtinti fiziniai tikslai įgyvendinti.

Neeiliniame Sanglaudos fondo priežiūros komiteto posėdyje, vykusiame 2008 m. liepos 29 d., nutarta (8-ojo protokolo 3.3 punktas), kad, esant ne didesniai nei 10 proc. fizinio indikatorius pasikeitimui, EK sprendimas nėra būtinas, tačiau apie tai turi būti informuojama EK.

Komisijos sprendimo [8] I priedo 7.3. dalyje „Fizinis aprašymas“ buvo nurodyta, kad bendras naujų optinio pluošto kabelių (OFC) sistemų ilgis yra 324,7 km, įskaitant:

- 138,9 km ruožą Naujoji Vilnia–Turmantas–valstybės siena;
- 185,8 km kitus ruožus.

Pirkimo dokumentų III tomo „Užsakovo reikalavimai“ 4.12.1 dalyje „Perdavimo sistemos“ buvo nurodyta, kad Rangovas bus atsakingas už 24 skaidulų šviesolaidinio kabelio bei STM-1 ir STM-16 perdavimo sistemų įrengimą ruožuose: Naujoji Vilnia–Turmantas–valstybės siena su Latvija; Kužiai–Bugeniai; Lentvaris–Varėna–Marcinkonys; Mockava–valstybės siena su Lenkija; Vilnius–Kirtimai–Valčiūnai.

Atliekant auditą nustatyta, kad įgyvendinant darbų sutartį buvo įrengti optiniai kabeliai sutartyje numatytuose ruožuose, tačiau pagal darbų pakeitimo aktą Nr. 6 buvo įrengti arba atnaujinti optiniai kabeliai, kurie viršijo Komisijos sprendimo [8] I priedo 7.3. dalyje numatytą bendrą naujų optinio pluošto kabelių (OFC) sistemų ilgį daugiau nei 10 proc. (žr. 6 lentelę):

6 lentelė. Darbai viršijantys KS nurodytą fizinį aprašymą

Eil. Nr.	Darbų pavadinimas	Darbų vykdymo vieta	Optinio kabelio ilgis, m	Bendras optinio kabelio ilgis, m	Pakeitimo vertė, EUR	Komentaras
1.	Darbų sutartyje numatyto naujo 24 skaidulų šviesolaidinio kabelio įrengimas	Naujoji Vilnia–Turmantas–valstybės siena su Latvija;	141 150	141 150		
2.		Kužiai–Bugeniai;	81 913	223 063		

3.		Lentvaris–Varėna–Marcinkonys;	86 865	309 928		
4.		Mockava–valstybės siena su Lenkija;	14 347	324 275		
5.		Vilnius–Kirtimai–Valčiūnai;	15 095	339 370		
6.	Darbų pakeitimu Nr.4 24 skaidulų šviesolaidinio kabelio įrengimas	N.Vilnia, Vilniaus MRC postas, GSM-R centrinės įrangos patalpos.	529	339 899	25 350,94	
7.	Darbų pakeitimuose Nr.11 ir 21 vietoje esamo 24 skaidulų 48 skaidulų šviesolaidinio kabelio įrengimas	Paneriai–Lentvaris	10 600	350 499	87 782,21	
8.	Darbų pakeitime Nr.6 24 skaidulų šviesolaidinio kabelio įrengimas	Kena–valstybės siena su Baltarusija	7 200	357 699	84 470,76	Bendras optinio kabelio ilgis viršija KS daugiau nei 10 proc.
9.	Darbų pakeitime Nr.6 vietoje esamo 24 skaidulų 48 skaidulų šviesolaidinio kabelio įrengimas	Šiauliai–Kučiai	15 000	372 699	37 438,04	
Iš viso netinkamos išlaidos (8+9 eilutė)					121 908,80	
Šaltinis – AB „Lietuvos geležinkeliai“, Valstybės kontrolė						

121 908,80 EUR išlaidos patirtos įrengiant ir atnaujinant šviesolaidinius kabelius, kurie daugiau nei 10 proc. viršijo Europos Komisijos sprendimo I priedo 7.3 dalyje „Fizinis aprašymas“ nurodytą naujų optinio pluošto kabelių (OFC) sistemos ilgį, yra netinkamos finansuoti.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame. 2013-04-26 baigtas pažeidimo tyrimas Nr. LT/13/090/SF/01. Nustatyta netinkamų išlaidų suma 121 908,80 EUR.

5. Vidutinės svarbos pastebėjimas

Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 5 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad išlaidos, į kurias reikia atsižvelgti mokant Bendrijos paramos lėšas, turi būti realiai padarytos per išlaidų tinkamumo laikotarpį, kuris nurodytas Komisijos sprendime, atsižvelgiant į Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 8 straipsnio 2 dalies b punktą, ir turi būti tiesiogiai susijusios su projektu.

Komisijos sprendimo [8] 2 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad iš Sanglaudos fondo skiriama parama finansuos Audituojamo projekto išlaidas, dėl kurių buvo priimti teisiškai privalomi įsipareigojimai Lietuvoje, ir paskirtos reikalingos lėšos. Šios išlaidos susijusios su šio sprendimo I priede aprašytais ir suplanuotais darbais. Komisijos sprendimo [8] I priede nurodyta, kad projektas apims viso LG infrastruktūros padengimą GSM-R sistema, kuri užtikrina balsinį radijo ryšį ir duomenų perdavimą.

Atliekant auditą nustatyta, kad:

Įgyvendinant Audituojamo projekto darbų sutartį Nr. 2005/LT/16/C/PT/001-D01/SP-636, įrengiant pirmąjį GSM-R sistemos branduolį, pagal subrangovo AB „Panevėžio statybos trestas“ Vilniaus filialo „Genranga“ 2008 m. spalio 21 d. pateiktą ir 2008 m. spalio 21 d. rangovo SIA „Belam-Riga“ priimtą komercinį pasiūlymą Nr. L08/05 buvo atlikti tiesiogiai su projektu nesusiję patalpų remonto darbai Geležinkelio g. 16, Vilniuje.

Įgyvendinant Audituojamo projekto darbų sutartį Nr. 2005/LT/16/C/PT/001-D01/SP-255, įrengiant antrąjį GSM-R sistemos branduolį, pagal rangovo SIA „Belam-Riga“ 2010 m. rugpjūčio 6 d. subrangos sutartį Nr. BRNB10-10 su UAB „Vilsotos statyba“ buvo atlikti tiesiogiai su projektu nesusiję patalpų remonto darbai Čiurlionio g. 6 A, Kaune.

Valstybės auditorių nustatyta tiesiogiai su projektu nesusijusių patalpų remonto darbų vertė 16 321,72 EUR.

16 321,72 EUR (be PVM) išlaidos, susijusios su patalpų remonto darbais, patirtos nesilaikant Komisijos reglamento (EB) Nr. 16/2003 [20] 5 straipsnio 1 dalies reikalavimų, yra netinkamos finansuoti.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame. 2013-04-26 baigtas pažeidimo tyrimas Nr. LT/13/092/SF/01. Nustatyta netinkamų išlaidų suma 16 321,72 EUR.

9. Audito seka

6. Vidutinės svarbos pastebėjimas

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 6 straipsnio 2 punktą numato, kad audito seka laikoma pakankama, jei ji leidžia Komisijai patvirtintas galutines sumas suderinti su išlaidų ir patvirtinamaisiais dokumentais, kuriuos turi įvairių administracinių lygių darbuotojai ir įgyvendinančiosios įstaigos, ir patikrinti, ar informacija, pateikta apie projekto vykdymą, yra teisinga pagal sprendimo skirti paramą sąlygas ir projekto tikslus.

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 6 straipsnio 4 punktą numato, kad VI įsitikina, ar taikomos procedūros, užtikrinančios pateikimą dokumentų, susijusių su konkrečiais padarytų išlaidų straipsniais, atliktais mokėjimais, atliktais darbais ir jų patikrinimais, susijusiais su projektu, ir reikalingų pakankamai audito sekai užtikrinti.

Finansų ministerija 2012 m. balandžio 13 d. raštu Nr. (18.37.9-01)-6K-1203490 Valstybės kontrolei vertinti pateikė Audituojamo projekto išlaidų ataskaitą ir galutinio mokėjimo paraiškos 1 priedą „Fizinių ir finansinių rodiklių pažangos ataskaita“.

Atliekant auditą nustatyta, kad VI neužtikrino, kad būtų laikomasi Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 6 straipsnio 4 punkto reikalavimo įsitikinti, ar taikomos procedūros, užtikrinančios pateikimą dokumentų, susijusių su konkrečiais padarytų išlaidų straipsniais, atliktais mokėjimais, atliktais darbais ir jų patikrinimais, susijusiais su projektu, ir reikalingų pakankamai audito sekai užtikrinti, nes pateikti duomenys Išlaidų ataskaitoje neatspindi tikro ir teisingo vaizdo. Audituojamo projekto išlaidų ataskaitoje ir Galutinėje projekto ataskaitoje:

- nurodyta, kad buvo patirtos PVM ir statybvietės paruošimo išlaidos, nors patirtos nebuvo;
- neatskleista, kad buvo patirtos darbuotojų mokymų ir projektavimo išlaidos;
- nedetalizuotos įrangos įsigijimo ir techninės priežiūros išlaidos (žr. 9 lentelę).

7 lentelė. Audituojamo projekto išlaidų ataskaita

Eil. Nr.	Išlaidų kategorija	Auditorių nustatyta vertė, EUR	Išlaidų ataskaitoje pateikta vertė, EUR	Skirtumas (3–4), EUR
1	2	3	4	5
1.	Planavimas ir projektavimas	5 921 296,59		5 921 296,59
2.	Statybvietės paruošimas	0,00	59 266 780,62	7 853 049,72
3.	Statyba	8 898 447,15		
4.	Įranga	39 867 925,61		
5.	Techninė priežiūra	2 630 386,00		
6.	Išlaidos, susijusios su viešumo ir informavimo priemonėmis	16 972,14		
7.	PVM	0,00		
8.	Mokymai	592 691,37		592 691,37
9.	Atsargos, deklaruotos kaip tinkamos išlaidos	200 715,03		200 715,03
10.	Pakaitinė įranga, remonto komplektai	1 138 346,73		1 138 346,73
	Iš viso:	59 266 780,62	59 266 780,62	0,00
Šaltinis – Valstybės kontrolė				

VI neužtikrino, kad būtų laikomasi Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 [2] 6 straipsnio 4 punkto reikalavimo įsitikinti, ar taikomos procedūros, užtikrinančios pateikimą dokumentų, susijusių su konkrečiais padarytų išlaidų straipsniais, atliktais mokėjimais, atliktais darbais ir jų patikrinimais, susijusiais su projektu, ir reikalingų pakankamai audito sekai užtikrinti, nes pateikti duomenys Išlaidų ataskaitoje neatspindi tikro ir teisingo vaizdo.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Sutinkame, kad galutinėje projekto įgyvendinimo ir lėšų panaudojimo ataskaitoje yra Valstybės kontrolės nustatytų netikslumų.

7. Vidutinės svarbos pastebėjimas

Inventorizacijos taisyklių [23]:

▪ 18 punkte nurodyta, kad komisija, inventorizuodama ilgalaikį materialųjį turta, turi būtina apžiūrėti kiekvieną turto vienetą ir jo dalis natūra ir įrašyti į inventorizavimo aprašus jo pavadinimą, paskirtį ir inventoriaus numerį.

▪ 23 punkte nurodyta, kad atiduodamiems naudoti ilgalaikio materialiojo turto vienetams suteikiami inventoriaus numeriai, kurie neturi būti keičiami per visą to turto naudojimo laiką. Numerius galima pakeisti tik tais atvejais, kai turtas klaidingai sunumeruojamas.

▪ 53 punkte nurodyta, kad inventorizavimo apraše (išskyrus biudžetines įstaigas) turi būti nurodomi ir kiti papildomi rekvizitai: ilgalaikio materialiojo turto – inventoriaus numeris, trumpa techninė charakteristika, naudojimo pradžios metai ir mėnuo; vertybinių popierių – nominalioji ir įsigijimo vertė; skolų ir nuosavybės teisių – atsiradimo data.

▪ 58 punkte nurodyta, kad kiekvieno inventorizavimo aprašo lapo pabaigoje skaitmenimis ir žodžiais turi būti įrašomas faktiškai rasto turto kiekis natūriniais rodikliais (susumavus lape įrašyto turto kiekį natūriniais rodikliais, nesvarbu, koks matavimo vienetas), žodžiais nurodomas paskutinio įrašo eilės numeris. Paskutinio inventorizavimo aprašo lapo pabaigoje skaitmenimis ir žodžiais įrašomas paskutinio įrašo eilės numeris, faktiškai rasto turto kiekis natūriniais rodikliais (susumavus visuose, įskaitant ir paskutinį, inventorizavimo aprašo lapuose nurodytą turto kiekį natūriniais rodikliais) ir faktiškai rasto turto suma.

▪ 59 punkte nurodyta, kad klaidas inventorizavimo aprašuose galima taisyti tik per inventorizaciją. Pataisymai visuose egzemplioriuose turi būti paaiškinti ir asmeniškai pasirašyti tų pačių asmenų, kurie sudarė ir pasirašė tuos aprašus (inventorizacijos komisijos narių ir materialiai atsakingų asmenų).

Per 2013 m. vasario 7 d. patikrą vietoje nustatėme, kad AB „Lietuvos geležinkelių“ inventorizacijos komisija:

1. 2012 metais atlikdama įmonės turimo (ir projekto) turto inventorizaciją, neapžiūrėjo kiekvieno turto vieneto ir jo dalių natūra ir nenustatė, kad ant budėtojo ryšių pulto (FDN terminalo), esančio Vievio geležinkelio stotyje, nėra užklijuoto inventorinio numerio, o inventorizacijos aprašuose nurodyta, kad turto vienetas rastas, o jo faktinė vertė sutampa su apskaitos duomenimis.

2. Inventorizavimo aprašuose nenurodė inventorizuoto turto paskirties.

Atliekant auditą nustatyta, kad:

1. Kai kuriuose inventorizavimo aprašuose nenurodyta ilgalaikio materialiojo turto naudojimo pradžios data.

2. Kai kuriuose inventorizavimo aprašuose faktinė turto vertė nurodyta mažesnė nei buhalterinė, tačiau į nurodytus neatitikimus neatsižvelgta ir suminėse aprašo eilutėse „Viso pagal eksploatacijos vietą“ ir „Viso pagal materialiai atsakingą asmenį“ nurodyta, kad faktinė turto vertė sutampa su buhalterine verte.

3. Inventorizavimo apraše Nr. 6101-6900 atliktas pataisymas, kuris nebuvo paaiškintas ir asmeniškai pasirašytas aprašus sudariusių ir pasirašiusių asmenų, taigi nesivadovauta Inventorizacijos taisyklėmis [23].

4. Kai kuriuose inventorizavimo aprašuose trūksta inventorizavimo aprašo su buhalterinės apskaitos duomenimis sutikrinimo datos, inventorizavimo aprašo numerio.

GPG nesilaikė Inventorizacijos taisyklių [23] 18, 23, 53, 58 ir 59 punktų dėl Audituojamo projekto inventorizacijos atlikimo.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame.

8. Vidutinės svarbos pastebėjimas

12-ojo VAS „Ilgalaikis materialusis turtas“ 12 punkte nurodyta, kad Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo (pasigaminimo) savikainą sudaro įsigyjant šį turtą sumokėta ar mokėtina pinigų suma (ar kito sunaudoto turto vertė); atvežimo išlaidos; muitai, akcizai ir kiti negražinami mokesčiai; projektavimo darbų išlaidos; sumontavimo išlaidos; instaliacijos išlaidos; paruošimo naudoti išlaidos; remonto, atlikto iki turto naudojimo pradžios, išlaidos; išbandymo išlaidos; infrastruktūros ir turto registravimo išlaidos; žemės sklypo ir statybos aikštelės paruošimo išlaidos; numatomos išmontavimo, išvežimo, gamybos vietos sutvarkymo išlaidos, jei jos atitinka įsipareigojimų arba atidėjinių apibrėžimą; kitos tiesiogiai su turto įsigijimu susijusios išlaidos.

Atliekant auditą nustatyta, kad projekto metu buvo rengiami mokymai darbuotojams, skirti naudotis konkrečia įranga, įsigyta įgyvendinant projektą.

GPG neatsižvelgdamas į tai, kad mokymai buvo susiję tik su konkrečia įranga, jų išlaidas proporcingai padalino visiems projekto metu įsigytiems turto vienetams ir šiomis sumomis apskaitoje padidino visų ilgalaikio turto vienetų savikainą.

Nesilaikyta 12 VAS 12 punkto reikalavimo į ilgalaikio turto vieneto savikainą įtraukti tik su šio turto įsigijimu susijusias išlaidas.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ nesilaikė 12-ojo Verslo apskaitos standarto 12 punkte nurodytų reikalavimų į ilgalaikio turto savikainą įtraukti tik su šio turto įsigijimu susijusias išlaidas.

Rekomendacija

GPG, vadovaudamasi 12-ajame Verslo apskaitos standarte numatytais reikalavimais darbuotojų mokymo išlaidas, šiuo metu išdalytas visiems projekto metu įsigytiems turto vienetams, priskirtų tos įrangos vertei, kuria naudotis buvo mokomi darbuotojai.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su pastebėjimu sutinkame.

10. Viešinimas

Viešinimo priemonės įgyvendintos pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 621/2004 [18] ir LR Vyriausybės nutarimu patvirtintas viešinimo taisykles [18].

11. Audituojamo projekto galutinė ataskaita

9. Vidutinės svarbos pastebėjimas

Vadovaujantis Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų 2000–2006 uždarymo gairių COCOF 08/0022/02 [5] 3.2 punkte nurodyta informacija, Audituojamo projekto galutinėje ataskaitoje turėtų būti aprašyta:

1. atliktas darbas atitinka sprendimą suteikti paramą, kai fizinis objektas yra svarbiausias sprendimo, kurio sąlygų būtina laikytis, elementas;
2. kai tam tikri elementai sprendime buvo išskirtinai apibrėžti kaip „tinkami [finansuoti]“ pagal tinkamumo taisykles, t. y. ilgalaikio naudojimo įranga, būtina patvirtinti, kad tiekimas buvo įvykdytas;
3. fiziniai ir finansiniai rodikliai pagal darbų kategorijas turėtų sietis su projekto įgyvendinimo stebėsenos metu naudotais rodikliais;
4. priemonės, kurių imtasi pagal konkrečius sprendimo suteikti paramą straipsnius. Galutinėje ataskaitoje turi būti pateiktas atitinkamais dokumentais pagrįstas patvirtinimas, kad yra laikomasi visų konkrečių sprendimo skirti paramą straipsnių, ypač tų, kuriuose kalbama apie galutinį mokėjimą.

Atliekant auditą buvo palyginta 2005 m. gruodžio 15 d. EK sprendime Nr. K(2005) 5711 [8] nurodyta informacija su Audituojamo projekto galutinėje ataskaitoje pateikta informacija. Nustatyta, kad:

1. Audituojamo projekto galutinėje ataskaitoje nepaaiškinama, kaip buvo įgyvendinti šie EK sprendime Nr. K(2005)5711 [8] I priedo 7.1 p. „Fizinis aprašymas“ ir 10 p. „Ekonominė ir socialinė kaštų naudos analizė“ nurodyti uždaviniai ir darbai:
  - prireikus tinklas gali būti rekonstruotas taip, kad užtikrintų ETCS 2/3 lygio radijo signalų aprėptį, sumontavus papildomas bazines stotis (BTS) tarp dviejų esamų stočių ir papildomą duomenų perdavimo sistemą;
  - linijos, kurios bus padengtos, yra egzistuojančio tinklo linijos, įskaitant skirstymo stočių ir uostų teritorijas bei geležinkelio priežiūros ir remonto technologinius parkus ir kelius;
  - bendras naujų optinio pluošto kabelių (OFC) sistemų ilgis yra 324,7 km, įskaitant 138,9 km ruožą Naujoji Vilnia–Turmantas–valstybės siena; 185,8 km – kiti ruožai;

- bendras radijo relinių sistemų ilgis yra 102 km, įskaitant 22,4 km valstybės sieną su Lenkija–Mockava–Šeštokai, 79,6 km – kiti ruožai;
- turėtų būti sumažinta eismo įvykių, kurių metu į aplinką gali pakliūti pavojingos medžiagos, rizika;
- paruošti techninius reikalavimus ERTMS ar kito tinkančio standarto eismo kontrolės sistemos diegimui;
- sumažinti radijo ryšio einamąsias sąnaudas;
- išlaidų ir naudos analizė atitinka Sanglaudos fondo, ISPA ir ERPF investicinių projektų kaštų ir naudos analizių gaires;
- pagrindinė projekto ekonominė nauda yra laiko, eksploataavimo ir einamojo remonto sąnaudų sutaupymas, padidėjęs saugumas ir patikimumas.

2. Yra patvirtinimas, kad įranga išbandyta (patikrinimo aktai: 2009 m. gruodžio 3 d. Nr. LS(DI)-535 ir 2010 m. gruodžio 17 d. Nr. LS(DI)-758), tačiau nėra patvirtinimo, kad visos ilgalaikės naudojimo įrangos tiekimas buvo įvykdytas įgyvendinant EK sprendime numatytą ketvirtą rodiklį „Centrinės įrangos įrengimas“.

3. Audituojamo projekto galutinėje ataskaitoje pateikti fiziniai ir finansiniai rodikliai sutampa su Galutinio mokėjimo paraiškoje pateiktais fiziniais ir finansiniais rodikliais bei atspindi numatytus Komisijos sprendimuose tikslus, tačiau jie nesutampa su projekto įgyvendinimo stebėsenos metu naudotais rodikliais:

- SF projektų įgyvendinimo būklės ataskaitose neišskiriamos faktiškai patirtos netinkamos išlaidos – 1 029 262,88 EUR;
- pusmečio ir metinėse ataskaitose pateikiami netikslūs duomenys apie viešinimą, skirtingose lentelėse, dokumentuose (pvz., metinėse ir pusmečio ataskaitose) nesutampa lėšų sumos, netikslūs sutarčių duomenys (data, numeris, finansinio įgyvendinimo lygis);
- SF projektų įgyvendinimo būklės 2012 m. liepos 18 d. ataskaitos 11 stulpelyje „Nuosavos lėšos“ nurodyta 850 065,32 EUR suma, patirta įgyvendinant I rangos darbų sutartį, skirta apmokėti techninio palaikymo paslaugoms iš užsakovo lėšų, tačiau Projekto galutinėje ataskaitoje nėra pateikta duomenų nei apie tokias paslaugas, nei apie joms skirtas lėšas. Taip pat pažymėtina, kad Paraiškos paramai gauti 19 psl. nurodyta, kad techninio palaikymo paslaugos nebus įsigytos vykdant pirkimus susijusius su Audituojamu projektu.

4. Audituojamo projekto galutinėje ataskaitoje aprašomi atlikti darbai ir nurodoma, kad visi fiziniai rodikliai buvo pasiekti, be to, prie Audituojamo projekto galutinės ataskaitos yra pridėti darbų atlikimą, pripažinimą tinkamais naudoti ir perėmimą įrodantys dokumentai, tačiau nenurodyta, kokius konkrečių sprendimo skirti paramą straipsnius pagrindžia pridėti dokumentai. Taip pat nustatyta, kad prie Audituojamo projekto galutinės ataskaitos nepateikta informacija apie

vykdytą GSM-R radijo ryšio priemonių riedmenyse permontavimą (2 rodiklis – įrengti lokomotyvai).

Rengiant Audituojamo projekto galutinę ataskaitą nesilaikyta Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų 2000–2006 uždarymo gairių COCOF 08/0022/02 [5] 3.2 punkto reikalavimų.

Audituojamųjų subjektų komentaras

Su Valstybės kontrolės nustatytais galutinės projektų įgyvendinimo ataskaitos netikslumais sutinkame.

Norime pastebėti, kad šio audito ataskaitos pastebėjimo išvadoje nurodoma, kad rengiant projekto galutinę ataskaitą, nesilaikyta Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų 2000–2006 uždarymo gairių (COCOF 08/0022/02) 3.2 punkto reikalavimų. Atsižvelgdami į tai, kad SF projektų galutinės ataskaitos turi būti rengiamos pagal Reglamento Nr. 1164/94 II priedo F straipsnio 4 dalies reikalavimus, o Uždarymo gairės COCOF 08/0022/02 yra rekomendacinio pobūdžio dokumentas, padedantis tinkamai parengti SF projektų galutines ataskaitas, manome, kad pastebėjimai dėl SF galutinių ataskaitų neatitikimo minėtoms gairėms (ypač vidutinės svarbos) neturėtų būti teikiami, jei ataskaitose pateikta esminė informacija apie projekto įgyvendinimą.

Taip pat teikiame GPG pateiktus paaiškinimus dėl pastebėjimo pirmos dalies, kuriuos prašome įtraukti į projekto audito ataskaitą:

1. Audituojamo projekto galutinėje ataskaitoje nepaaiškinama kaip buvo įgyvendinti šie EK sprendime Nr. K(2005)5711 I priedo 7.1 punkte „Fizinis aprašymas“ ir 10 punkte „Ekonominė ir socialinė kaštų naudos analizė“ nurodyti uždaviniai ir darbai: a) paruošti techninius reikalavimus ERTMS ar kito tinkančio standarto eismo kontrolės sistemos diegimui;

GPG komentaras:

Įgyvendinant projektą buvo parinkti tokie techniniai sprendimai, kurie iš principo yra techniškai suderinami su ERTMS (Europos geležinkelių eismo tvarkymo sistema). Įgyvendinant projektą buvo atsižvelgta į įrangos įrengimo sąlygas, kurios buvo būtinos, siekiant tenkinti ERTMS taikomus reikalavimus. Kadangi vienas iš ERTMS komponentų (be GSM-R) yra ETCS (Europos traukinių kontrolės sistema), buvo paruoštos sąlygos ETCS komponentų įdiegimui: užtikrinta galimybė išplėsti radijo padengimo lygį, taip kad tiktų ETCS 2/3 lygiui, užtikrinta galimybė į bazinių stočių konteinerius įvesti ETCS skirtus kabelius, BTS konteineriuose numatyta vieta ETCS įrangos įrengimui, GSM-R tinklo branduolio įrenginiai pritaikyti ETCS įrangos prijungimui. Užtikrintas aukštesnis tinklo patikimumo lygis, įdiegiant antrą tinklo branduolį.

Vienas iš aukščiau įvardintų pavyzdžių: Kadangi bazinės stotys negali tinkamai funkcionuoti, jei jos nėra sujungtos su komutavimo ir valdymo įranga, kuri įrengta Vilniaus ir Kauno ryšių centruose, į bazinių stočių konteinerius turėjo būti įvestos ryšių linijos. Įvedant ryšių

linijas buvo klojami kabeliai. Siekiant užtikrinti, kad esant būtinybei (pavyzdžiui, įdiegiant ETCS level 2) būtų galimybė į BTS konteinerį įvesti papildomas ryšių kabelius, buvo būtina kabelinė ryšių kanalizacija. Visos šios priemonės leido paruošti GSM-R tinklą ERTMS sistemos įdiegimui.

b) prireikus tinklas gali būti rekonstruotas taip, kad užtikrintų ETCS 2/3 lygio radijo signalų aprėptį, sumontavus papildomas bazines stotis (BTS) tarp dviejų esamų stočių ir papildomą duomenų perdavimo sistemą;

GPG komentaras:

Europinio integruotojo patobulinto radijo ryšio tinklo (EIRENE) specifikacijose yra numatytas GSM-R radijo signalų lygis, kuris turi būti užtikrintas, tuo atveju, jei GSM-R sistema naudojama Europos traukinių valdymo sistemos (ETCS) reikmėms. EIRENE SRS v15.1 3.2.2 punkte numatyta, kad „95 % padengimo tikimybė, pagrįsta 41.5 dB μ V/m (-95 dBm) padengimo lygiu linijose su ETCS lygiais 2/3 greičiams, kurie yra mažesni ar lygūs 220 km/h“. Lietuvoje įdiegtas GSM-R tinklas yra skirtas balsui ir traukinių eismo saugumui nekritiniams duomenis, todėl jo padengimo lygis yra 38.5 dB μ V/m (-98 dBm) su padengimo tikimybe 95 %. Siekiant užtikrinti stipresnį signalą (kaip numatyta Komisijos sprendime) tinklas turi būti papildytas naujomis bazinėmis stotimis (BTS). Papildomų BTS skaičius esant nepalankiausiai situacijai turėtų būti lygus įdiegtų BTS skaičiui. Lietuvos geležinkelių GSM-R tinkle yra įdiegtos 126 bazinės stotys ir 137 ryšio celės. Įrenginys, kuris aptarnauja BTS ir riboja tinklo išplėtimo galimybes yra bazinių stočių valdiklis (BSC). Projekto metu įdiegto bazinių stočių valdiklio techninėje dokumentacijos („BSC 3000 Customer product overview“) 2 skyriuje („General description“) nurodyta, kad BSC gali valdyti ir kontroliuoti 500 GSM-R bazinių stočių ir 600 celių. Tokiu būdu atsiradus poreikiui išplėsti radijo tinklą įdiegiant papildomas 126 bazines stotis ir 137 ryšio celes, esamas BSC tam bus tinkamas ir galės aptarnauti 252 bazines stotis ir 274 ryšio celes. Kitos ryšių tinklo dalys neriboja BTS skaičiaus arba jos nėra tiesiogiai susiję su projekto metu įdiegtais įrenginiais.

c) linijos, kurios bus padengtos, yra egzistuojančio tinklo linijos, įskaitant skirstymo stočių ir uostų teritorijas bei geležinkelio priežiūros ir remonto technologinius parkus ir kelius;

GPG komentaras:

Lietuvos geležinkelių linijų, kuriose buvo įdiegtas GSM-R ryšių tinklas, bendras ilgis sudaro 1.779,3 km, iš jų 1.563,3 km įdiegta GSM-R įranga, o 216,0 km GSM-R ryšys užtikrinamas viešųjų GSM tinklų pagalba. Šios geležinkelio linijos yra viešosios geležinkelių infrastruktūros linijos. Projekte geležinkelio linijos sąlyginai buvo suskirstytos į grupes (atsižvelgiant į jų svarbą keleivių ir krovinių pervežimo procese): 1. pirmoji grupė – IXB, IXD transeuropiniai koridoriai, priklausančius TEN (Trans European Network) tinklui; 2. antroji grupė – I, IA transeuropinio TEN tinklo koridorius bei kitas svarbias linijas; 3. trečioji grupė – regionines linijas su sąlyginai nedideliu traukinių eismo intensyvumu; 4. ketvirtoji grupė – mažo eismo intensyvumo linijos.

GSM-R ryšys užtikrintas stočių ir tarpstočių keliuose, skirstymo stočių, uosto, depų, technologinių parkų teritorijose, kitose viešajai geležinkelių infrastruktūrai priklausančiose vietose. GSM-R ryšio įdiegimas šiose linijose buvo patvirtintas, atlikus GSM-R kokybinių parametru patikrinimą (2010 m. spalio 15 d. ryšio kokybės patikrinimo aktas Nr. LS(DI)-617 yra pateiktas kartu su projekto galutine ataskaita).

d) bendras naujų optinio pluošto kabelių (OFC) sistemų ilgis yra 324,7 km, įskaitant 138,9 km ruožą Naujoji Vilnia–Turmantas–valstybės siena; 185,8 km – kiti ruožai; e) bendras radijo relinių sistemų ilgis yra 102 km, įskaitant 22,4 km valstybės sieną su Lenkija–Mockava–Šeštokai, 79,6 km – kiti ruožai;

GPG komentaras: Įgyvendinant projektą buvo įrengta 372,699 km naujų magistralinių optinio pluošto kabelinių linijų:

Ruožas	Vnt.	Optinio kabelio ilgis
Naujoji Vilnia – Turmantas – valstybės siena su Latvija;	m	14 115
Kužiai – Bugeniai;	m	81 913
Lentvaris – Varėna – Marcinkonys;	m	86 865
Mockava – valstybės siena su Lenkija;	m	14 347
Vilnius – Kirtimai – Valčiūnai;	m	15 095
Optinio kabelio įrengimas N.Vilnioje, Vilniaus MRC poste, GSM-R centrinės įrangos patalpos.*	m	529
Optinio kabelio projektavimas ir įrengimas Kena–valstybės siena su Baltarusija ruože.*	m	7 200
Optinio kabelio įrengimas Šiaulių–Kužių ruože.*	m	15 000
Optinio kabelio įrengimas Panerių–Lentvario ruože.*	m	10 600

*Optinio kabelio įrengimo nurodytuose ruožuose darbai buvo atliekami naudojant užsakovo GPG nuolat gerina viešąją geležinkelių infrastruktūrą, vykdo investicinius projektus, atlieka kapitalinius remontus, vykdo kitas priemones. Kadangi projektas buvo įgyvendinamas daugiau nei 5 metus, lygiagrečiai buvo vykdomi kiti telekomunikacijų infrastruktūros projektai, kurių metu buvo įdiegtos priemonės, leidžiančios panaudoti geresnius, didesnę duomenų perdavimo patikimumą leidžiančius užtikrinti techninius sprendimus. Pavyzdžiui, geležinkelio ruožuose Radviliškis-Pakruojis (apie 32 km) ir Šeštokai-Mockava (apie 8 km) GPG savo sąskaita įrengė šviesolaidinį kabelį, skirtą technologinėms reikmėms, todėl radijo relinę perdavimo sistemą šiame ruože naudoti buvo netikslinga. Atsižvelgiant į tai, vietoje jos buvo įrengta SDH perdavimo sistema. Geležinkelio ruože Mockava-valstybės siena (apie 14 km) GPG savo sąskaita atliko paruošiamuosius žemės darbus ir paklojo vamzdelį, skirtą šviesolaidinio kabelio įrengimui, todėl GSM-R projekto įgyvendinimo metu vietoje radijo relinės perdavimo sistemos buvo įrengtas šviesolaidinis kabelis ir SDH perdavimo sistema. Kituose ruožuose, pagal poreikį buvo papildomos esamos SDH perdavimo sistemos, įrengiant papildomas sąsajų plokštes (ruožo įvardinti neįmanoma, kadangi buvo rekonstruojami ne ruožai, o duomenų perdavimo mazgai).

Įgyvendinant projektą buvo įrengti 2 mazgai naujų radijo relinių perdavimo sistemų, kurių pagalba buvo užtikrintas duomenų perdavimas 9,6 km geležinkelių ruože. Kituose ruožuose buvo įrengtos arba rekonstruotos (pagal poreikį) SDH perdavimo sistemos.

f) turėtų būti sumažinta eismo įvykių, kurių metu į aplinką gali pakliūti pavojingos medžiagos, rizika; g) sumažinti radijo ryšio einamuosius kaštus; h) pagrindinė projekto ekonominė nauda yra laiko, eksploatavimo ir einamojo remonto sąnaudų sutaupymas, padidėjęs saugumas ir patikimumas.

GPG komentaras

Projekto naudą kiekiškai išraiška šiuo metu sunku įvertinti, kadangi iki šiol kartu su GSM-R radijo ryšio sistema yra eksploatuojami analoginio radijo ryšio įrenginiai. Nežiūrint to, yra pastebimas ženklus radijo ryšio saugumo ir patikimumo padidėjimas, kuris yra sąlygotas naudojamos ryšio technologijos pasikeitimo. GSM-R radijo ryšio tinklas leidžia užtikrinti ženkliai didesnę radijo kanalų skaičių, kuris pagal poreikį yra paskirstomas abonentams. Kadangi GSM-R radijo ryšio sistemoje yra naudojami techniniai sprendimai, užtikrinantys paslaugų dubliavimą bei alternatyvių duomenų perdavimo maršrutų parinkimą ir nenaudojami bendro ryšio kanalai (priešingai nei iki šiol naudoto analoginio radijo ryšio sistemoje), sumažėjo ryšio seanso sutrikdymo tikimybė bei trukmė. Taip pat pastebima, kad sumažėjo radijo ryšio sutrikimų skaičius, kurių metu abonentai negalėtų pasinaudoti radijo ryšiu. Pažymime, kad sistemos saugumo ir patikimumo padidėjimas tiesiogiai siejasi su eismo įvykių tikimybės mažinimu Lietuvos Respublikos geležinkelio keliuose. GPG veda gedimų apskaitą, tačiau turimų statistinių duomenų tarpusavyje objektyviai palyginti negalima, kadangi keitėsi reikalavimai gedimų apskaitai. Taip pat pažymėtina, kad GSM-R sistemoje plačiai įdiegtos savidiagnostikos priemonės, kurios leidžia sistemą prižiūrinčiam personalui laiku nustatyti ir pašalinti gedimus, nesutrikdant radijo ryšio paslaugų teikimo. Šiuo metu absoliutus GSM-R radijo ryšio sistemos įrenginių gedimų dažnis yra panašus, koks buvo analoginės traukinių radijo ryšio sistemos gedimų dažnis ir nuolat mažėja, tačiau dėl aukščiau nurodytų priežasčių, radijo ryšio paslaugų sutrikimo trukmė yra ženkliai mažesnė ir tikėtina, jog dar sumažės.

h) kaštų ir naudos analizė atitinka Sanglaudos fondo, ISPA ir ERPF investicinių projektų kaštų ir naudos analizių gaires;

GPG komentaras:

Atkreipiame dėmesį, kad Komisija, įvertinusi projekto paraišką, kurios sudedamoji dalis buvo ir konsultacinės kompanijos Quattron Management Consulting atlikta galimybių studija, kurioje buvo pateikta kaštų naudos analizė, 2005 m. gruodžio 15 d. priėmė sprendimą Nr. K(2005)5711 dėl paramos iš Sanglaudos fondo skyrimo projektui. Pažymėtina, kad kaštų naudos analizė buvo parengta vadovaujantis Sanglaudos fondo, ISPA ir ERPF investicinių projektų kaštų ir

naudos analizių gairėmis ir tai yra nurodyta ir projekto paraiškos 7.6 skyriuje. Taip pat pažymėtina, kad rengiant projekto galutinę ataskaitą buvo atnaujinti skaičiavimai pagal tuos pačius parametrus ir tą patį formatą kaip ir galimybių studijoje. Tai atsispindi projekto galutinės ataskaitos 6.2 skyriuje.

12. Audituojamo projekto galutinė išlaidų ataskaita ir mokėjimo paraiška

Informacija apie Europos Komisijai teiktas mokėjimo paraiškas ir Europos Komisijos pervestas Sanglaudos fondo lėšas pateikta 10 lentelėje.

10 lentelė. Europos Komisijai teiktos mokėjimo paraiškos ir Europos Komisijos pervestos SF lėšos				
Mokėjimo paraiška	Paraiškos pateikimo EK data	Mokėjimo paraiškoje prašoma SF dalis, EUR	EK pervesta SF dalis, EUR	Skirtumas, EUR
I avansinio	2007-12-21	10 287 890,00	10 287 890,00	0,00
I tarpinio	2008-11-13	4 545 648,86	4 545 648,86	0,00
II tarpinio	2009-02-27	11 649 979,46	11 649 979,46	0,00
III tarpinio	2010-02-24	7 064 104,27	7 064 104,27	0,00
IV tarpinio	2010-10-20	7 603 937,41	7 603 937,41	0,00
V tarpinio	2011-10-26	5 143 945,00	5 143 945,00	0,00
Galutinio	2012-04-13	4 081 258,53	0,00	4 081 258,53
	Iš viso:	50 376 763,53	46 295 505,00	5 143 945,00
Šaltinis – MI				

11 lentelėje pateikiamas atliktas Sanglaudos fondo paramos likučio apskaičiavimas.

11 lentelė. Sanglaudos fondo paramos likučio apskaičiavimas		
Eil. Nr.	Rodiklis	Suma, EUR
1.	Komisijos sprendimu patvirtinta didžiausia Audituojamo projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma	60 517 000,00
2.	EK deklaruotos tinkamos finansuoti Audituojamo projekto išlaidos	59 266 780,62
3.	Komisijos sprendimo biudžetą viršijanti dalis, finansuojama iš LR biudžeto lėšų (2–1 eil.)	0,00
4.	Audito metu nustatytos netinkamos finansuoti Audituojamo projekto išlaidos	1 370 242,75
5.	Perskaičiuotos Audituojamo projekto tinkamos finansuoti išlaidos (2 eil. – 4 eil.)	57 896 537,87
6.	Perskaičiuotų Audituojamo projekto tinkamų finansuoti išlaidų SF dalis (5 eil. x 85 proc.)	49 212 057,19
7.	EK pagal avansinio ir tarpinio mokėjimo paraiškas pervestos sumos	46 295 505,00
8.	Perskaičiuotas SF paramos likutis (6 eil. – 7 eil.)	2 916 552,19
Šaltinis – Valstybės kontrolė		

13. Klaidų vertinimas

Atlikę detalųjį testavimą nustatėme žinomą klaidą – **1 370 242,75 EUR** (SF – dalis 1 164 706, 34 EUR), kurią sudaro:

- **921 487,26 EUR** išlaidos patirtos, įsigyjant atsargines dalis ir pakaitinę įrangą, naudojamą GSM-R įrenginių darbingumui užtikrinti (žiūrėti 2 pastebėjimą);
  - **194 189,00 EUR** išlaidos, susijusios su darbais, nebūtinais sutarčiai užbaigti (žiūrėti 3 pastebėjimą);
  - **116 335,97 EUR** išlaidos dėl viešųjų pirkimo pažeidimo, atitinkančio Rekomendacijas dėl finansinių pataisų, taikytinų iš Struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo bendrai finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikyta Viešojo pirkimo taisyklių, nustatymo COCOF 07/0037/03 [16] 1 priedo 3 punkte nurodytą pažeidimą (žiūrėti 1 pastebėjimą);
  - **121 908,80 EUR** išlaidos patirtos apmokant už darbus, kurie viršijo EK sprendime nurodytus rodiklius, mūsų nuomone, yra netinkamos finansuoti (žiūrėti 4 pastebėjimą);
  - **16 321,72 EUR** išlaidos, susijusios su patalpų remonto darbais (žiūrėti 5 pastebėjimą).
- Audituojamo projekto baigiamajam auditui taikytas reikšmingumo lygis yra 2 proc. visų EK deklaruotų Audituojamo projekto tinkamų finansuoti išlaidų.

Atliekant auditą nustatyta žinoma klaida **1 370 242,75 EUR** viršija nustatytą reikšmingumo lygį (1 185 335,61 EUR).

8-ojo audito departamento direktorius, atliekantis
7-ojo audito departamento direktoriaus funkcijas

Arūnas Dulkys

7-ojo audito departamento vyriausiasis valstybinis auditorius

Tomas Musteikis

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Sanglaudos fondo projekto
 Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos
 geležinkelių radijo ryšio sistemos
 modernizavimas įdiegiant GSM-R“
 1 priedas

Audito ataskaitoje vartojamos santrumpos

Santrumpa	Pavadinimas
BF	Bendrasis finansavimas
Deklaracija	Deklaracija baigus teikti paramą
EK	Europos Komisija
EK rekomendacijos	EK rekomendacijos Dėl projektų užbaigimo deklaracijų pagal Reglamento(EB) Nr.1164/94 12 straipsnio 1 dalies punktą ir Reglamento (EB) Nr. 1386/2002 13 straipsnį ir III priedą
ES	Europos Sąjunga
FNTT	Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
GPG	Galutinis paramos gavėjas
Į	Įgyvendinančioji institucija
LG	AB „Lietuvos geležinkeliai“
LVL	Latvijos latai
LR	Lietuvos Respublika
MI	Mokėjimo institucija
SF	Sanglaudos fondas
SM	Susisiekimų ministerija
SM VAS	Susisiekimo ministerijos vidaus audito skyrius
TAS	Tarptautiniai audito standartai
TI	Tarpinė institucija
TID	Transporto investicijų direkcija
UAB	Uždaroji akcinė bendrovė
VAS	Verslo apskaitos standartai
VI	Vadovaujančioji institucija
VPT	Viešųjų pirkimų tarnyba

Šaltinis – VK

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Sanglaudos fondo projekto
Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos
geležinkelių radijo ryšio sistemos
modernizavimas įdiegiant GSM-R“
2 priedas

ES ir nacionaliniai teisės aktai, kuriais remtasi audito ataskaitoje

1. Lietuvos Respublikos Seimo 2003-07-01 nutarimas Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Europos Sąjungos finansinės paramos auditus“ (su pakeitimais).
2. 2002 m. liepos 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1386/2002, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 įgyvendinimo taisykles dėl Sanglaudos fondo paramos valdymo ir kontrolės sistemų bei finansinių koregavimų tvarkos atlikimo.
3. Valstybės kontrolės įstatymas, 1995-05-30 Nr. I-907 (su pakeitimais).
4. Valstybinio audito reikalavimai, patvirtinti valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (su pakeitimais).
5. Sanglaudos fondo ir ep-ISPA priemonės projektų 2000–2006 uždarymo gairės, patvirtintos 2008-04-23 COCOF 08/0022/02.
6. 1994 m. gegužės 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1164/94, įsteigiantis Sanglaudos fondą.
7. Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-08-24 nutarimu Nr. 1026 „Dėl Europos Sąjungos Sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje“ (su pakeitimais).
8. 2005 m. gruodžio 15 d. Komisijos sprendimas Nr. K(2005)5711.
9. 2010 m. balandžio 28 d. Komisijos sprendimas Nr. K(2010)2921, iš dalies keičiantis Sprendimą K(2005)5711.
10. 2011 m. balandžio 20 d. Komisijos sprendimas Nr. K(2011)2971, iš dalies keičiantis Sprendimą K(2005)5711.
11. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (su pakeitimais).
12. Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinės rekomendacijos, patvirtintos Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-10-20 įsakymu Nr. 1S-100 (su pakeitimais).
13. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2009-06-04 raštas Nr. (11.13-74)-3-3418 „Dėl EK nuomonės apie viešųjų pirkimų vykdymą neskelbiamų derybų būdu“.
14. Vartotojų vadovas dėl pagrindinės sutarties (FRAMEWORK) AMS/451, naudojamas trumpalaikę techninę pagalbą gaunančioms šalims, atnaujintas 2002-09-02.

15. Rekomendacijos dėl finansinių pataisų, taikytinų iš Struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo bendrai finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikyta viešojo pirkimo taisyklių, nustatymo, patvirtintos 2007-11-29 COCOF 07/0037/03.

16. Sutartis dėl pareigų ir atsakomybės pasiskirstymo tarp Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos Transporto investicijų direkcijos ir AB „Lietuvos geležinkelių“, 2004-12-31 Nr. SK-649/4.2-7.

17. Europos Sąjungos Sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų išmokėjimo rangovams (paslaugų teikėjams ar prekių tiekėjams) ir atsiskaitymo už išmokėtas ar planuojamas išmokėti lėšas taisyklės, patvirtintos LR finansų ministro 2004-08-16 įsakymu Nr. 1K-288.

18. 2004 m. balandžio 1 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 621/2004, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 įgyvendinimo taisyklės dėl informavimo ir viešumo priemonių, susijusių su Sanglaudos fondo veikla.

19. Informacijos apie Europos Sąjungos Sanglaudos fondo teikiamą paramą viešinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-10-24 nutarimu Nr. 1043.

20. 2003 m. sausio 6 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 16/2003, nustatantis specialias išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 įgyvendinimo taisyklės dėl išlaidų priemonėms, kurias iš dalies finansuoja Sanglaudos fondas, tinkamumo.

21. 2004 m. kovo 31 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo.

22. 2004-03-31 Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2004/17/EB, koordinuojanti subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūras – Europos Sąjungos oficialusis leidinys L 134, 2004-04-30, p. 1—113; kuri buvo iš dalies pakeista 2004-10-28 Europos Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1874/2004 – Europos Sąjungos oficialusis leidinys L 326, 2004-10-29, p. 17.

23. Inventorizacijos tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 „Dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais).

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Sanglaudos fondo projekto
 Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos
 geležinkelių radijo ryšio sistemos
 modernizavimas įdiegiant GSM-R“
 3 priedas

Informacija apie Audituojamo projekto pažeidimus

Eil. Nr.	Pranešimo apie pažeidimą		registracijos numeris	Pažeidimo nustatymo data	tipas	Priimti sprendimai	Pažeidimo dydis (EUR)				
	Nr.	data					iš viso (9+10+11)	SF lėšos	VB dalis	BF lėšos Nuosavų lėšų dalis	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1.	042	2011-07-28	LT/11/042 /SF/01	2011-05-19	Netinkamos išlaidos, susijusios su atsarginiu daliu įsigijimu	Tyrimas baigtas, gražintinų sumų yra. GPG 2011-07-20 raštu Nr. 2-3161 pateikė savo nuomonę ir papildomus argumentus dėl 2011-05-19 TID atlikto Projekto pažeidimo tyrimo Nr. LT/11/01/013/SF01, pabrėždami, kad VK, GPG nuomone, nepagrįstai taiko Reglamento 23 straipsnio nuostatas, be to, įsigytos atsarginės dalys šiame Projekte pasižymi specifškumu, užtikrinančiu sklandų GSM-R sistemos veikimą ir tuo pačiu eismo saugą. Siekiant objektyviai įvertinti GPG papildomus argumentus dėl atsarginių dalių tinkamumo pagrindimo, 2011-07-28 TID direktoriaus įsakymu Nr. 1.3-206, pažeidimo tyrimas buvo atnaujintas. Įvertinus papildomų tyrimų rezultatus bei EK poziciją, TID nerado pagrindo atsižvelgti į GPG argumentus. Atlikus tyrimą Projekte nustatyta 1 026 897,13 EUR išlaidų, patirtų įsigyjant atsargines dalis, kurios pripažįstamos netinkamomis finansuoti ES sanglaudos fondo lėšomis, vadovaujantis EK reglamento (EB)	1 026 897,13	872 862,56	154 034,57		

2.	090	2013-03-14	LT/13/090 /SF/01	2013-04-26	Išlaidos, susijusios su būsima Lietuvos geležinkelių veikla, nereikalingos ir nebūtinose darbų sutarčiai užbaigti, tiesiogiai nesusijusios su projektu bei neatitinkančios EK sprendime numatytų fizinių indikatorių.	Nr. 16/2003 23 straipsnio 1 dalimi. LG per 60 kalendorinių dienų nuo šio įsakymo įsigaliojimo dienos grąžinti neteisėtai panaudotas ES paramos bei BF lėšas, t. y. 1 026 897,13 eurų, iš kurių ES parama sudaro 872 862,56 eurų, o BF lėšos – 154 034,57 eurų, į TID sąskaitą. LG 2012-01-18 pervedė 1 026 897,13 eurų sumą į TID sąskaitą. Tyrimas baigtas, gražintinų sumų yra. Tyrimo metu nustatyta, kad darbai susiję su kabelinės ryšių kanalizacijos įrengimu ir FTP 5 kat. kabelio paklojimu neatsiejami nuo Komisijos sprendime numatytų Projekto tikslų, todėl 236 225,04 EUR išlaidos yra būtinos Projekto tikslams pasiekti ir yra tinkamos finansuoti. TID tyrėjai nustatė, kad Abonentų indentifikavimo algoritmo GSM-MILENAGE įrengimo darbai būtini Projekto tikslams pasiekti, todėl 179 000,00 EUR patirtos išlaidos yra tinkamos finansuoti. Vadovaujantis EK reglamento (EB) Nr. 1386/202 8 straipsnio 2 dalies b punktu, išlaidos turi būti „pagrįstai reikalingos projekto eigai arba užbaigimui pagal sprendimo skirti paramą sąlygas ir projekto tikslus“. Tyrimo metu nustatyta, kad BMC Help Desk sistema gerina GSM-R įrangos savybes, tačiau nėra reikalinga Projekto tikslams pasiekti, todėl 194 189,00 EUR patirtos išlaidos nėra tinkamos finansuoti. Tyrimo metu nustatyta, kad bendra projekto lėšomis finansuoto optinio kabelio paklojimo darbų suma yra 230 666,05 EUR. Iš jų 108 757,25 EUR tinkamos finansuoti ir 121 908,80 EUR netinkamos finansuoti išlaidos patirtos nesilaikant KS numatytų tikslų, nesilaikant reglamento Nr. 16/2003 3 ir 5 straipsnio reikalavimų bei ženkliai (daugiau nei 10 proc.) viršijant KS nurodytus kiekius. Tyrimo metu nustatyta, kad projekto lėšomis apmokėti papildomi 6.1.p. ir 6.2. p. nurodyti

					darbai, atlikti nesilaikant VPĮ 4 straipsnio 1 ir 2 punktuose bei 6 straipsnyje numatytų procedūrų. Pažymėtina, kad pagal Darbų pakeitimų aktus Nr. 4, 6 ir 14 buvo deklaruota 465 343,89 EUR. Vadovaujantis COCOF gairių 07/0037/03-LT „Rekomendacijos dėl finansinių pataisų, taikytinų SF bendrai finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikyta viešojo pirkimo taisyklių, nustatymo“ 1 priedo 3 punkto nuostatomis, bei atsižvelgiant į aplinkybę, kad patirtos išlaidos (t.y. projekto lėšomis apmokėtų papildomų 6.1.p. ir 6.2. p. nurodytų darbų vertė) neviršija 50 proc. pagrindinės sutarties vertės, taikyta 25 proc. finansinė pataisa (116 335,97 EUR). Bendra, pažeidimo tyrimo metu ištirta faktinė patirtų išlaidų suma 1 444 299,84 EUR. Iš jų tyrimo metu pripažinta 1 011 866,07 EUR tinkamų ir 432 433,77 EUR netinkamų finansuoti išlaidų suma. GPG turės vadovautis TID sprendimu ir grąžinti netinkamas išmokėtas lėšas į TID sąskaitą LT 077300010002456455.				
3.	091	2013-03-14	LT/13/091 /SF/01	2013-04-26	Išlaidos patirtos, įsigyjant atsargines dalis ir pakaitinę įrangą naudojamą GSM-R įrenginių darbingumui užtikrinti.	Tyrimas baigtas, gražintinų sumų yra. Pažeidimo tyrimo metu nustatyta, kad su pažeidimo tyrimu susijusios įrangos vertė yra 1 244 165,60 EUR (NDSKS turto vienetų sumos kaina). Iš jų: 1. 322 678,34 EUR išlaidų suma yra tinkama finansuoti, nes šios išlaidos patirtos įsigyjant įrangą skirtą nuolatiniam naudojimui ir GSM-R sistemos veikimui užtikrinti ir yra tiesiogiai susijusios su projekto tikslų įgyvendinimu bei užtikrina rodiklių pasiekimą. 2. 921 487,26 EUR išlaidų suma yra netinkama finansuoti pagal: 2.1. EK reglamento (EB) Nr. 16/2003 23 straipsnio 1 dalį, nes šios išlaidos susijusios su pakaitine įranga, kuri nėra skirta nuolatiniam naudojimui;	921 487,26	783 264,17	138 223,09

					2.2. EK reglamento (EB) Nr. 1386/2002 8 straipsnio 2 dalies b punktą, nes patirtos išlaidos nėra „pagrįstai reikalingos projekto eigai arba užbaigimui pagal sprendimo skirti paramą sąlygas ir projekto tikslus“. Pažymėtina, kad sąrašuose (žr. priedus Nr. 3 ir Nr. 4) nurodyta įranga ir atsarginės dalys nėra sumontuotos nuolatiniam naudojimui ir ateityje bus naudojamos projekto eksploatacijos metu, todėl šios išlaidos negali būti priskirtos prie projekto įgyvendinimo metu sukuriama ilgalaikio turto vieneto vertės. Šios išlaidos neatitinka 12-ojo VAS „Ilgalaikis materialusis turtas“ nuostatų ir turėtų būti bendrovės apskaitoje apskaitytos kaip atsargos. GPG turės vadovautis TID sprendimu ir grąžinti netinkamas išmokėtas lėšas į TID sąskaitą LT 077300010002456455.				
4.	092	2013-03-14	LT/13/092 /SF/01	2013-04-26	Išlaidos, susijusios su patalpų remonto darbais	Tyrimas baigtas, grąžintinų sumų yra. TID tyrėjai, atlikę įtariamo pažeidimo tyrimą, nustatė: (1) 1 ir 2 prieduose pateikti darbai pagerina esamų pastatų savybes, tačiau tiesiogiai nesusiję su Projekto tikslais ir šios išlaidos nebūtinos tinkamam GSM-R sistemos funkcionavimui pasiekti, (2) 16 321,72 EUR išlaidos, susijusios su patalpų remonto darbais, patirtos nesilaikant EK reglamento Nr. 16/2003 5 str. 1 d. reikalavimų (tiesiogiai nesusiję su projektu) ir yra netinkamos finansuoti ES paramos lėšomis. GPG turės vadovautis TID sprendimu ir grąžinti netinkamas išmokėtas lėšas į TID sąskaitą LT 077300010002456455.	16 321,72	13 873,46	2 448,26

Šaltinis – SFMIS, TID

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Sanglaudos fondo projekto
 Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos
 geležinkelių radijo ryšio sistemos
 modernizavimas įdiegiant GSM-R“
 4 priedas

Informacija apie Audituojamo projekto patikrinimus

Eil. Nr.	Patikrinimą atlikusi institucija	Patikros / patikrinimo ataskaitos data	Patikros / patikrinimo ataskaitos numeris	Patikrinimo / patikros tipas	Patikros / patikrinimo tikslas, apimtis	Patikros / patikrinimo metu nustatyti neatitikimai, išvados
1.	Patikrinimai / patikros vietoje, susiję su Audituojamu projektu					
1.1.	TID	2009-01-05	-	Planinė patikra vietoje	Techninis – administracinis patikrinimas vietoje	Statybos darbų žurnaluose nustatyti neesminiai neatitikimai buvo ištaisyti patikros metu.
1.2.	TID	2009-08-14	-	Planinė patikra vietoje	Techninis – administracinis patikrinimas vietoje	Atliekant patikrinimą vietoje neatitikimų nenustatyta, visi reikiami dokumentai buvo pateikti. Nustatyta, kad rangovas bei subrangovai darbus vykdo laikantis sutarties sąlygų, darbų programos, normatyvinių statybos dokumentų reikalavimų. Išorinė atlikta darbų apžiūra nesudaro pagrindo abejoti darbų kokybe. Patikrinimo vietoje nustatyti trūkumai statybos darbų žurnaluose (trūksta daug parašų). Nurodyta trūkumus ištaisyti iki 2009-09-15.
1.3.	TID	2010-10-14	-	Planinė patikra vietoje	Techninis – administracinis patikrinimas vietoje	Rangovas informavo, kad į ankstesnės patikros pastebėjimus atsižvelgta, statybos darbų žurnalo pildymo trūkumai ištaisyti. 2010-08-11 įsakymu Nr. V-273 Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos paskyrė komisiją „Dėl statinių pripažinimo tinkamais naudoti“. Komisija 2010-08-27 aktu Nr. SPTN 15(5.11) GSM-R ryšio bokštą Pravieniškėse pripažino tinkamu naudoti. Sudarant sekančių metų AB „Lietuvos geležinkeliai“ geležinkelių infrastruktūros direkcijos dokumentacijos planą, rekomenduojama Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Infrastruktūros eksploatacijos departamento automatikos, ryšių ir elektros tiekimo skyriaus Ryšių sektoriaus dokumentacijos plane pateikti detalesnę informaciją apie saugomus projekto dokumentus (viešųjų pirkimų dokumentacija, susirašinėjimas su rangovais, paslaugų teikėjais, prekių tiekėjais) atitinkamai atlikti bylos žymėjimą. EK 2010-04-28 sprendimu Nr. K(2010)2921 iš dalies pakeitė sprendimą Nr. (2005)5711. Projekto įgyvendinimo išlaidos yra tinkamos paramai iš fondo gauti iki 2010 m.

					gruodžio 31 d. Patikros metu pastebėta, kad informacija informaciniuose stenduose nėra atnaujinta. Papašyta atsižvelgti į pateiktas pastabas ir apie jų įgyvendinimą informuoti TID iki 2010-12-31.
2.	Atrankiniai patikrinimai				
2.1.	SM VAS	2009-02-06	VA/9-3 (VA/8-26)	Atrankinis patikrinimas	Deklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų auditas Siekiant patikimai kontroliuoti pagal 2008-03-07 LG ir SYSTRA S.A. pasirašytą sutartį Nr. 2005/LT/16/C/PT/001-TP01//SP/147 techninės priežiūros paslaugų teikimo procese dirbančių ekspertų faktiškai dirbtų darbo dienų kiekį ir jiems už darbą apskaičiuotų sumų atitikimą nurodytoje sutartyje pateiktiems planuojamiems ekspertų darbo kiekiams ir planuojamoms ekspertams už darbą apskaičiuotoms sumoms, pateikta 1 rekomendacija. Siekiant išsiaiškinti vidaus audito metu nustatytus instaliuotos įrangos ir medžiagų žiniaraščiuose medžiagų kiekių neatitikimus statybos darbų žurnaluose pateiktai informacijai apie šių medžiagų suinstaliavimą, jų atsiradimo aplinkybes bei išvengti nustatytų neatitikimų pasikartojimo ateityje, pateikta 1 rekomendacija. Siekiant išvengti vidaus audito metu statybos darbų žurnaluose, paslėptų darbų patikrinimo aktuose, konstrukcijų ir statybos produktų bandymo aktuose nustatytų netikslumų pasikartojimo, pateiktos 2 rekomendacijos. Siekiant patobulinti LG įgyvendinamų iš ES SF lėšų finansuojamų projektų viešinimą pateikta 1 rekomendacija. Vidaus audito metu taip pat nustatyta netikslumų, neturėjusių reikšmingos įtakos ir pasekmių projekto įgyvendinimui, dėl kurių rekomendacijos nebuvo teikiamos: 1. ES SF projekto sutarčių finansinės būklės mėnesio ataskaitose nurodytos netikslios planuojamos sutarčių pabaigos datos ir rangovų pavadinimai; 2. ES SF projekto finansinėse ataskaitose, SF projektų įgyvendinimo būklės 15 dienos ataskaitose, SF projekto pusmečio ataskaitose ir SF projekto metinėse ataskaitose nurodyti netikslūs rangovų pavadinimai. 3. Netikslios informacijos pateikimu viešojo pirkimo procedūrų ataskaitoje, teikiamoje VPT. 4. VPI (redakcija galiojanti nuo 2006-01-31) 32 straipsnio „Tiekėjų kvalifikacijos patikrinimas“ 7 dalies nuostatų ir 39 straipsnio „Pasiūlymų vertinimas ir palyginimas“ 1 dalies nuostatų taikymu. 5. Vidaus audito metu nustatytas netikslumas, susijęs su rangovų „Nortel GmbH“ ir „Belam-Riga SIA“ viešajam pirkimui pateikto 2007-11-26 pasiūlymo kainyne (kainų skaičiavimo lentelėje) esančiu darbo dalies numerio neatitikimu LG viešojo pirkimo dokumentuose esančiame pasiūlymo kainyne (kainų skaičiavimo lentelėje) nurodytam darbo dalies numeriui. Šis netikslumas neturėjo įtakos atliktų darbų ir į statybviety pristatytos įrangos ir medžiagų kiekiams, kainoms ir bendroms sumoms. 6. Vidaus audito metu gauta informacija, kad atskirų LR miestų ir rajonų savivaldybių administracijų struktūriniai padaliniai neparuošė pagal LG raštu pateiktus prašymus statinių projektavimo sąlygų sąvadų. Iki 2009-01-28

nebuvo paruošti 11 statinių, kurie turi būti statomi pirmajame projekto įgyvendinimo etape, projektavimo sąlygų sąvadai. Savalaikis reikiamų statinių projektavimo sąlygų sąvadų neturėjimas gali labai prailginti projekto įgyvendinimo terminą.

7. Vidaus audito metu nustatyti netikslumai, susiję su paslaugų teikėjo SYSTRA S. A. viešajam pirkimui pateikto pasiūlymo priede VII „Biudžeto išklotinė, darbo dienų grafikas ir pinigų srautų prognozė“ nurodytose lentelėse „Biudžeto išklotinė“ ir „Darbo dienų grafikas“ bei suvestinėje „Pinigų srautų prognozė“ esančiomis aritmetinėmis klaidomis. Šie netikslumai neturi įtakos bendros teikiamų paslaugų kainos sumai, tačiau gali turėti įtakos projekto įgyvendinimo terminui ir SYSTRA S. A. teikiamų paslaugų kokybei.

Šaltinis – TID, SM VAS, SFMIS.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Sanglaudos fondo projekto
 Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos
 geležinkelių radijo ryšio sistemos
 modernizavimas įdiegiant GSM-R“
 5 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planas

Eil. Nr.	Pastebėjimas, Nr. valstybinio audito ataskaitoje	Rekomendacija, Nr. valstybinio audito ataskaitoje	Atsakinga institucija/asmuo	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Priemonė rekomendacijai įgyvendinti
1.	GPG, AB „Lietuvos geležinkeliai“, nesilaikė 12-ojo verslo apskaitos standarto: 1. 7 punkte nurodytų reikalavimų, nes ilgalaikiam materialiam turtui priskyrė atsargines dalis. 2. 12 punkte nurodytų reikalavimų į ilgalaikio turto savikainą įtraukti tik su šio turto įsigijimu susijusias išlaidas. (9 pastebėjimas)	GPG, vadovaudamasi 12-ojo verslo apskaitos standarte numatytais reikalavimais darbuotojų mokymo išlaidas, šiuo metu išdalintas visiems projekto metu įsigytiems turto vienetams, priskirtų tos įrangos vertei, kuria naudotis buvo apmokyti darbuotojai.	GPG	2013-08-21	Mokumo išlaidos bus priskirtos tai įrangai, kuriai buvo skirti apmokymai.

Šaltinis – Valstybės kontrolė, GPG

